T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

www.balioglu.net

2020 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00
www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr
İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 12
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 12
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 12
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 13
6. DENETİM GÖRÜŞÜ 16
7. DENETİM BULGULARI 16
8. EKLER 75

www.balioglu.net

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu 3
Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekleri Tablosu 4
Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu 5
Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu 6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri 6
Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri 7
Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler 8
Tablo 8:Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler 9
Tablo 9:Opera Binası İhale Kararı Tablosu 47

www.balioglu.net

KISALTMALAR

A.Ş.	Anonim Şirket
AYKOME	Alt Yapı Koordinasyon Merkezi
ÇTV	Çevre Temizlik Vergisi
ESHOT	Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Troleybüs
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
TMSF	Tasarruf Mevduat ve Sigorta Fonu

www.balioglu.net

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Taşınmaz Yönetimi ile İlgili Sorunlar

2. Taşınmaz Tahsislerine İlişkin Tespitler

3. İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminalinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

4. Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin Ortağı Olduğu Şirketten Alım Yapılması

5. Büyükşehir Belediyesine Devredilmesi Gereken İlçe Belediye Otogar Alanının Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kamulaştırılması

6. İzmir Konak Eski Balık Halinin (Konak Pier) İşletme Sözleşmesine Uygun Olarak Sigortalatılmaması ve Sigorta Kontrolünün Yapılmaması

7. Kira Süresi Sona Eren Taşınmazın İhaleye Çıkılmadan Kira Süresinin Uzatılması ve Ecrimisil Yoluyla Kullandırılması

8. Büyükşehir Belediyesine Ait Bazı Yetkilerin İlçe Belediyelerine Bırakılması

9. İlçe Belediyelerinin Görev Sahasına Giren Yerlerde Büyükşehir Belediyesi Tarafından Asfalt ve Parke Yapılması

10. Opera Binası Yapım İşinde Konsorsiyum İçin Elzem Olan Özel Ortağın Hakkının Uzman Olmayan Ortağa Devredilmesi

11. İtfaiye Uygunluk Raporlarının Düzenlenmesinde Eksiklikler Bulunması

12. Hafriyat Alanlarının Etkin Olarak Kullanılmaması ve Hafriyat Gelirlerinin İlçe Belediyelerince Toplanması

13. Büyükşehir Belediyesinin İktisadi Teşebbüslerinin Sürekli Zarar Etmesini Önleyici Tedbirlerin Alınmaması

www.balioglu.net

14. Belediye Şirketinin İşlettiği Otoparklara Akıllı Otopark Sistemlerinin Kurulumu, Yazılımı, Bakımı ve Onarımının Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılması

15. Belediye Sınırları İçerisinde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bir Kısmına Ait İlan Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatlarının Yapılmaması

16. Büyükşehir Belediyesi Tasarrufunda Bulunan Reklam Alanlarının İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Yaşanması

17. Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması

18. İdarenin Yapım İşlerinde Kontrol Görevlisi Olarak Çalışan Personelin Aynı Anda İşin Başında Bulunamayacak Şekilde İş Yükü Tesis Edilmesi

19. İşçilerin Yıllık İzinlerin Kanuna Uygun Şekilde Kullandırılmaması

20. Büyükşehir Belediyesine Kontrollük Hizmeti İçin Verilen Araçların Amacı Dışında Kullanılması

www.balioglu.net

21. İdare Tarafından Tahsil Edilmesi Gereken Alt Yapı Faaliyet Bedellerin Fiili Durum Üzerinden Hesaplanmayıp Proje Üzerinden Alınması

22. Kurum İhalelerinin Parçalara Bölünmesi

23. Yapım İşi ile İlgisi Olmayan İş Kalemlerinin İş Artışı Kapsamında Yaptırılması

24. Sözleşme Kapsamındaki İş Kalemlerinin İlgili İş Kapsamından Çıkarılarak Aynı İşlerin Başka İhalelerde veya İdare Tarafından Yaptırılması

25. Taşınmaz Formlarında ve Cins Tashih İşlemlerinde Aksaklıklar Olması

26. Kısmi Zamanlı Personel Çalıştırılmasına Dayalı İhalelerde Personelin Tam Zamanlı Çalıştırılması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

www.balioglu.net

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere 176 üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediyesi personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı 4 adet birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı İç Denetim Birim Başkanlığı'dır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Toplamda 35 adet Dairesi Başkanlığı, 1 Daire Başkanlığı ile 2 Şube Müdürlüğü doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı 5 Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 162 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	**İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı**	**Dolu Kadro Sayısı**
Memur	6482	3672
Sözleşmeli Personel	465	437
Kadrolu İşçi	3294	442
Geçici İşçi	-	
Toplam	**10241**	**4551**
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	1959	

İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının 1 Genel Müdürlüğü ve 1 Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü olmak üzere 2 tane bağlı kuruluşu bulunmaktadır.

Eshot Genel Müdürlüğü, 27.07.1943 gün 4483 sayılı "İzmir Tramvay ve Elektrik Türk A.Ş. İmtiyazıyla Tesisatının Satın Alınmasına Dair Mukavelenin Tasdiki ve Bu Müessesenin İşletilmesi Hakkında Kanun" ile kurulmuş ve bu Kanunlardaki esaslara ve özel hukuk hükümlerine göre Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde ulaşım hizmetlerinin planlanarak yürütülmesi ve koordinasyonunu sağlamak üzere kurulmuş; özel bütçeli, tüzel kişiliği olan ve kamusal görev yapan bir kurumdur.

www.balioglu.net

Diğer bağlı kuruluşu olan İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ise Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak büyükşehir belediye sınırları içerisinde İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yapmak üzere kurulmuştur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu toplam 19 adet şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

www.balioglu.net

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda İzmir Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2020 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekleri Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri		535.349.000,00	19.087.116,16	554.436.116,16	531.696.837,87	22.739.278,29	0
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		70.102.000,00	4.030.913,84	74.132.913,84	69.334.324,43	4.798.589,41	0
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri		1.752.998.000,00	120.624.186,10	1.873.622.186,10	1.698.118.660,09	175.503.526,01	0
04	Faiz Giderleri		335.230.000,00		335.230.000,00	301.227.450,25	34.002.549,75	0
05	Cari Transferler		536.753.000,00	379.538.003,72	916.291.003,72	893.405.940,39	22.885.063,33	0

06	Sermaye Giderleri	384.438,66	3.680.286.000,00	-300.901.457,37	3.379.768.981,29	3.222.318.910,14	157.450.071,15	0
07	Sermaye Transferleri		90.282.000,00	-80.181.000,00	10.101.000,00	7.754.676,49	2.346.323,51	0
08	Borç Verme		570.000.000,00	237.650.000,00	807.650.000,00	800.727.952,23	6.922.047,77	0
09	Yedek Ödenek		379.000.000,00	-378.706.575,00	293.425,00	0,00	293.425,00	0
Toplam		384.438,66	7.950.000.000,00	1.141.187,45	7.951.525.626,11	7.524.584.751,89	426.940.874,22	0

İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2020 mali yılı bütçesi ile 7.950.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 384.438,66 TL yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2020 yılı ödenek toplamı 7.951.525.626,11 TL olmuştur. Yıl içinde 7.524.584.751,89 TL Bütçe Gideri yapılmış, 426.940.874,22 TL ödenek iptal edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin 2020 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 7.951.525.626,11 TL ödenek, "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 6.375.141.187,45 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 1.576.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

www.balioglu.net

Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	57.883.000,00	49.432.198,22	36.080,66	49.396.117,56	85,34
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	289.272.000,00	444.101.695,38	3.391.176,49	440.710.518,89	152,35
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	1.163.187,45	7.905.172,07	0,00	7.905.172,07	679,61
05- Diğer Gelirler	5.527.253.000,00	5.588.381.325,06	1.681.120,11	5.586.700.204,95	101,08
06- Sermaye Gelirleri	500.250.000,00	112.034.318,63	1.063.542,59	110.970.776,04	22,18
08-Alacaklardan Tahsilat					
09- Red ve İadeler	-680.000,00				
Toplam	**6.375.141.187,45**	**6.201.854.709,36**	**6.171.919,85**	**6.195.682.789,51**	**97,17**

Buna göre 2020 yılında net bütçe geliri %97,17 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %85,34 ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %152,35, alınan bağış ve yardımlar %679,61 ile beklenenin üstünde, sermaye gelirleri ise %22,18 beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	535.349.000,00	531.696.837,87	95,90
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	70.102.000,00	69.334.324,43	93,53
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.752.998.000,00	1.698.118.660,09	90,63
04- Faiz Gideri	335.230.000,00	301.227.450,25	89,86
05- Cari Transferler	536.753.000,00	893.405.940,39	97,50
06- Sermaye Giderleri	3.680.670.438,66	3.222.318.910,14	95,34
07- Sermaye Transferleri	90.282.000,00	7.754.676,49	76,77
08- Borç Verme	570.000.000,00	800.727.952,23	99,14
09- Yedek Ödenekler	379.000.000,00	0	
Toplam	**7.950.384.438,66**	**7.524.584.751,89**	**94,63**

Buna göre 2020 yılında bütçe giderleri %94,63 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri %95,90 gerçekleşirken, diğer giderler beklenene yakın gerçekleşmiştir. Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2019 yılının 2018 yılına, 2020 yılının 2019 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	44.291.854,22	48.606.369,11	49.432.198,22	9,74	1,70
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	275.208.836,64	292.070.841,09	444.101.695,38	6,13	52,05
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	1.570.952,06	405.116,58	7.905.172,07	-74,21	1.851,33
Diğer Gelirler	4.149.851.674,22	4.558.072.188,92	5.588.381.325,06	9,84	22,60
Sermaye Gelirleri	90.768.074,15	34.444.807,70	112.034.318,63	-62,05	225,26
Toplam	4.561.691.391,29	4.933.599.323,40	6.201.854.709,36	8,15	25,71
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	6.789.606,81	3.959.021,64	6.171.919,85	-41,69	55,90
Net Toplam	**4.554.901.784,48**	**4.929.640.301,76**	**6.195.682.789,51**	**8,23**	**25,68**

www.balioglu.net

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2020 yılında gelirler bir önceki yıla göre 1.266.042.487,75 TL'lik %25,68 artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 7.500.055,49 TL %1.851,33; vergi gelirlerinde 825.829,11 TL %1,70, diğer gelirlerde 1.030.309.136,14 TL %22,60 ve sermaye gelirlerinde 77.589.510,93 TL %225,26 tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda yeni kalemlerin eklenmesi ve merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 6:Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	360.610.121,16	460.916.898,16	531.696.837,87	27,82	15,36
SGK Devlet Prim Giderleri	51.662.176,88	60.988.531,42	69.334.324,43	18,05	13,68
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.057.854.612,87	1.322.580.122,34	1.698.118.660,09	25,02	28,39
Faiz Giderleri	166.702.517,16	253.628.485,04	301.227.450,25	52,14	18,77
Cari Transferler	513.110.889,97	607.092.280,72	893.405.940,39	18,32	47,16
Sermaye Giderleri	2.195.121.421,12	2.394.103.332,68	3.222.318.910,14	9,06	34,59
Sermaye Transferleri	19.933.096,62	66.604.079,00	7.754.676,49	234,14	-88,36
Toplam	**5.077.200.363,78**	**5.845.209.941,36**	**7.524.584.751,89**	**15,13**	**28,73**

www.balioglu.net

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2020 yılında 2019 yılına göre 1.679.374.810,53 TL'lik %28,73 artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2020 yılında personel giderlerinin 70.779.939,71 TL'lik %15,36, sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 8.345.793,01 TL'lik %13,68 arttığı görülmektedir. Mal alım ve hizmet giderlerinde 375.538.537,75 TL'lik %28,39, sermaye giderlerinde 828.215.577,46 TL'lik %34,59 artış ve sermaye transferlerinde 58.849.402,51 TL'lik %88,36 azalış olmuş, buna karşın faiz giderlerinde 47.598.965,21 TL'lik %18,77 bir artış olmuştur. Bütçe yönetiminde dengenin sağlanması amacıyla tasarrufa gidilerek bütçe denkliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2020 yılı Faaliyet Gideri 6.097.945.512,69 TL, Faaliyet Geliri 6.255.416.210,47 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 157.470.697,78 TL olarak gerçekleşmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7:Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	İzelman A.Ş.	531.000.000,00	336.187.417,00	%63
2	İzdeniz A.Ş.	209.250.000,00	194.393.250,00	%92
3	İzenerji A.Ş.	267.150.000,00	105.425.939,00	%39
4	Esbaş	527,00	385,00	%0,73
5	İzbeton A.Ş.	486.550.000,00	480.672.476,00	%98
6	Ege Şehir Planlama A.Ş.	36.618.000,00	36.498.077,73	%99
7	İzfaş A.Ş.	162.509.360,00	162.439.546,00	%99
8	Çeştaş	5.000.000,00	1.250.000,00	%25
9	İzulaş A.Ş.	872.500.000,00	783.505.000,00	%89
10	İzban A.Ş.	1.320.000.000,00	620.400.000,00	%47
11	İzmir Gaz A.Ş.	60.000.000,00	6.000.000,00	%10
12	Baysan A.Ş.	9.845.000,00	9.528.975,50	%96
13	İzdoğa A.Ş.	61.250.000,00	45.349.500,00	%74
14	Grand Plaza A.Ş.	103.458.415,00	51.729.208,00	%50
15	İtaş A.Ş.	200.000,00	2.000,00	%1
16	İzmir Enternasyonel Otelcilik A.Ş.	120.000,00	28.200,00	%23

www.balioglu.net

Tablo 8:Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Belediye Şirketi	Hissedar Olduğu Şirket	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Belediye şirketinin Hisse Oranı (%)
1	Ünibel AŞ	İzulaş AŞ	11.000.000,00	652.773,99	5,93
		Çeşme Bel.			0,01
		Aydın Bel.			0,0004
		İzbeton AŞ		10.346.079,48	94,05
2	İzmir Metro A.Ş.	Ünibel AŞ	58.000.000,00	2.900.000,00	5
		İzelman AŞ		14.500.000,00	25
		Ege Şehir Plan. A.Ş.		2.900.000,00	5
		İzulaş AŞ		23.200.000,00	40
		İzbeton AŞ		14.500.000,00	25
3	İzmir Jeotermal A.Ş.	İzenerji AŞ	43.000.000,00	21.500.000,00	50
		Balçova Tur.AŞ			49
		Maliye Hazinesi			0,03
		Dokuz Eylül Ün. Vakfı			0
4	Kent A.Ş.	Karşıyaka Bel.	13.650.000,00		96
		İzdeniz A.Ş.		136.500,00	1
		Ege Şehir Planlama A.Ş.		273.000,00	2
		İzfaş A.Ş.		136.500,00	1
5	Tansaş Gı. San. Tur.Ltd.Şti	İzulaş A.Ş.			0,06
		İzelman A.Ş.			0,06
6	Tarkem	Ege Şehir Planlama A.Ş.	10.000.000,00	3.000.000,00	30
7	İzmir Tek.Böl.Gel.A.Ş.	Ünibel A.Ş.			5
8	Tetusa A.Ş.	Çeştaş A.Ş.	60.000.000,00	996.000,00	1,66
		İzenerji A.Ş.		39.714.000,00	69
9	İzelman A.Ş.-İzenerji A.Ş. Adi Ortaklığı	İzenerji A.Ş.			10
		İzelman A.Ş.			90

www.balioglu.net

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İzmir Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

www.balioglu.net

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

www.balioglu.net

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

www.balioglu.net

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri

de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

www.balioglu.net

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesinde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

- Kurumda Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren İç Kontrol Şube Müdürlüğü bulunmaktadır.

- İç kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu kurulmuş ve Kurula periyodik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmektedir.

Belediyenin iç kontrol alanında uygulamaya koyduğu düzenlemeler aşağıda yer almaktadır:

- Mali Hizmetler Dairesi İç Kontrol Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

- Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi

- Mali İşlemler Süreç Akış Şeması

- Muhasebe Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

- Bütçe Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

- Gelirler Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

-Taşınır Mal Kayıt Takip Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

- Banka ve Krediler Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge

- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (Aralık 2013'de güncellenmiştir)

- İmza Yetkileri Yönergesi

- Kurum misyonu ve vizyonu yazılı olarak belirlenmiş, kurum içi paylaşım ortamında (intranet) ve kurumun resmi internet sitesinde yayınlanmıştır. Ayrıca, misyon ve vizyonun yazılı olduğu tabelalar iç ve dış birimlere asılmıştır. Personelin görev tanımlarının hazırlanmasına yönelik çalışmaların etkin ve hızlı yürümesi için Organizasyon ve Performans Şube Müdürlüğü kurulmuş olup çalışmalarına başlamıştır.

- Tüm harcama birimlerine ait yetkili kişilerin imza örnekleri alınmıştır.

www.balioglu.net

- Tüm birimlerde mali işlemlerin süreç akım şemaları hazırlanmış ve intranette yayımlanmıştır. Söz konusu süreçler farklı düzenlemelere tabi tüm mali işlemleri kapsayacak biçimde hazırlanmıştır.

- İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslarda yer alan ve ön mali kontrole tabi mali işlemlerin yanında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesindeki parasal limitin üzerindeki ödemeler de ön mali kontrole tabi tutulmaktadır. Ön mali kontrol sonucunda uygun görüş verilmediği halde harcama yetkilileri tarafından gerçekleştirilen mali işlem yoktur.

- Muhasebe Yetkilisi ilgili Yönetmelik hükümlerine uygun görevlendirilmiştir.

- Uyum Eylem Planı'nın ne ölçüde hayata geçirildiğine yönelik detayların yer aldığı ilerleme/değerlendirme raporları altı aylık dönemler halinde hazırlanmakta ve üst yöneticinin bilgisine sunulmaktadır.

- Her yıl düzenli olarak hazırlanan faaliyet raporları kapsamında güvence beyanları verilmektedir.

www.balioglu.net

- Kurumda göreve başlayan aday memur personellere ve sözleşmeli personellere "Etik Sözleşmesi" imzalattırılıp dosyalarına kaldırılmaktadır. Görevden ayrılan her personel kendi alanıyla ilgili işleri hakkında bir rapor hazırlamakta ve bu raporu ilgili birim amiri ile yerine gelen personele iletmektedir.

- Risk yönetimine yönelik tüm birimlerden öngörüleri istenmiş ve 2014 Nisan ayı itibarıyla kurum genelinde risk analizi çalışmaları tamamlanmıştır. İç Kontrol yapısının işleyişine yönelik bir yazılım geliştirilerek tüm birimlerin bu yazılıma dahil olması sağlanmıştır. Yazılım aracılığıyla; birimlerde tespit edilen riskleri önlemeye yönelik atanan kontrol faaliyetlerinin gerçekleşmeleri güncel olarak takip edilmektedir.

- Eylem Planı kapsamında bir sonraki dönemde ihtiyaç duyulan eğitim konuları ve süreleri hakkında detaylı bilgilendirme yer almaktadır. Söz konusu eğitimlerin hayata geçip geçmediği hususu da ilgili döneme ait İlerleme Raporları ile takip edilebilmektedir.

- Yönetici ve personel olarak tüm belediye çalışanlarına farklı konularda anketler uygulanmakta, çıkan sonuçlar üst yöneticiye raporlanmaktadır. Geçmiş dönemde belediyede iç kontrolün oluşması için gerekli kontrol ortamının, yeterli ve etkin bir kontrol sağlanması için yetersiz kaldığı sonucu çıkmıştır.

- Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı'na bağlı Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü bünyesindeki Hemşehri İletişim Merkezi, Muhtarlar Masası ve Çağrı Merkezi (ALO 185 ve 4444035) ile 2004 yılında kurulmuş olan Bilgi Edinme Birimi (ALO 150-BİMER) aracılığıyla gelen tüm şikayet ve öneriler ilgili birimlere ulaştırılıp yasal süresi içerisinde değerlendirilerek geri dönüş yapılmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

www.balioglu.net

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmaz Yönetimi ile İlgili Sorunlar

İdare taşınmazlarına ilişkin yapılan incelemelerde tespit edilen mevzuata aykırı hususlar maddeler halinde açıklanmıştır.

A) Bir Vakıf Lehine Verilen İntifa Hakkının Amacına Yönelik Bir Girişimde Bulunulmamasına Rağmen Büyükşehir Belediyesi Tarafından İntifa Hakkının İptal Edilmemesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından Güzelbahçe İlçesi Yaka Mahallesi 1963 parsel 2 paftada bulunan 32.984,38 m2 lik taşınmaz üzerinde 21.09.1993 tarihinde bir vakfa hastane inşa edilmesi amacıyla 49 yıllık intifa hakkı tesis edilmiştir. Söz konusu vakıf tarafından şu ana

dek hastane yapılması amacına yönelik herhangi bir girişimde bulunulmamış olup bu hakkın iptaline yönelik idare tarafından herhangi bir girişimde bulunulmamıştır.

4721 sayılı Medeni Kanun'un "*İntifa hakkı sona ermesi"* başlıklı 796'ncı maddesinde; *"İntifa hakkı, konusunun tamamen yok olması ve taşınmazlarda tescilin terkini; yasal intifa hakkı, sebebinin ortadan kalkması ile sona erer. Sürenin dolması veya hak sahibinin vazgeçmesi ya da ölümü gibi diğer sona erme sebepleri, taşınmazlarda malike terkini isteme yetkisi verir*." Denilmekte olup madde hükmünde intifa hakkının sona erme sebepleri açıklanmıştır.

Madde hükmünde açıklandığı üzere Büyükşehir Belediyesinin hastane yapılması amacıyla vakfa vermiş olduğu bu intifa hakkının sona erme sebepleri mevcut değildir. Ayrıca söz konusu taşınmaz üzerinde intifa hakkı sahibinin de sona erdirme iradesi de mevcut değildir.

07.07.1994 tarih ve 118 sayılı Meclis Kararı'yla söz konusu intifa hakkının iptali için İdare tarafından girişimde bulunulmuş olup intifa hakkının iptali için dava açılmıştır. Ancak 12.Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından söz konusu intifa hakkının iptali için İdarenin sunduğu gerekçeler kabul edilmemiş, intifa hakkınını konusunun devam ettiği, mevzuata uygun olarak kurulduğu ve tapuya şerh edildiği gibi hususlar belirtilerek 1995/550 sayılı Karar ile dava Büyükşehir Belediyesi aleyhine sonuçlanmıştır.

www.balioglu.net

Yine ilgili Kanun'un 797'nci maddesinde, intifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü; tüzel kişilerde kararlaştırılan sürenin dolması, süre kararlaştırılmamışsa kişiliğin ortadan kalkmasıyla sona ereceği, Tüzel kişilerde intifa hakkı, en çok yüz yıl devam edebileceği belirtilmiştir. Yine mevcut durumda 49 yıllık verilen intifa hakkının süresi henüz dolmamış olup ilgili vakıf halen varlığını sürdürmektedir.

Ancak Büyükşehir Belediyesi tarafından ilgili vakıf lehine verilen intifa hakkının konusu taşınmaz üzerine hastane yapılması amacına yöneliktir. 28 yıl geçmesine rağmen söz konusu taşınmaz üzerinde vakıf tarafından hastane yapılmasına dair bir girişimde bulunulmamıştır. İlgili taşınmaz üzerinde kurulan intifa hakkının konusuna dair herhangi bir girişimde bulunmayan vakfın bu hakka dair sona erdirme iradesinin bulunmaması bu hakkın kötüye kullanıldığını göstermektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 2'nci maddesinde *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye*

kullanılmasını hukuk düzeni korumaz" denilmiş olup bu kavram hakim tarafından resen dikkate alınması gereken bir kavramdır.

Büyükşehir Belediyesinin taşınmazı üzerine hastane yapılması amacıyla verilen intifa hakkının vakıf tarafından 28 yıl boyunca hareketsiz ve atıl bırakılması maddede belirtilen dürüstlük kuralına aykırı olup mevcut olayda bir hakkın uzun süre kullanılmaması ve uzun süre hareketsiz kalması dürüstlük kuralına göre o haktan feragat ettiğine ilişkin örtülü bir irade açıklaması olarak yorumlanmalıdır.

Sonuç olarak İdare tarafından söz konusu intifa hakkının sonlandırılması için dava sürecinin işletilmesi gerekmekte olup ilgili hakkın sonlandırılarak 32.984,38 m2 metrekarelik bir kamu kaynağının verimsiz kullanımı sonlandırılmalıdır.

B) İzmir Büyükşehir Belediyesi Mülkiyetine ait Aydın'da Bulunan Taşınmazların Kurum Kayıtlarında Yer Almaması

Yapılan incelemelerde İzmir Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine bulunan Aydın İli Didim İlçesi Akyeniköy Mahallesinde 625 ada 1 parsel 327,44 metrekarelik, 682 ada 2 parsel 52.493,53 metrekare (5/2400 hisse) iki adet taşınmazın kurum kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 2'nci maddesinde kamu kaynağı borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine Mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* Denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediye başkanının görevleri"* başlıklı 38'inci maddesinde belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek başkanın görevleri arasında olduğu sayılmış olup 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde de; Diğer kanunların belediye başkanlarına verdiği görev ve yetkilerden büyükşehir belediyesi görevlerine ilişkin olan hizmetleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak ile büyükşehir

belediyesinin hak ve menfaatlerini izlemek büyükşehir belediye başkanının görevlerinden olduğu vurgulanmıştır.

Büyükşehir Belediyesinin mülkiyetinde olan ve farklı bir ilde bulunan bu taşınmazın kayıtlarda yer almadığı ve İdarenin bu taşınmaz üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunmadığı görülmüştür. Sonuç olarak kamu kaynağı olan bu taşınmaz üzerindeki verimsiz kullanım sonlandırılarak taşınmazın değerinden ve mülkiyetinden Büyükşehir Belediyesince faydalanılması gerekmektedir.

C) İzmir Büyükşehir Belediyesi Mülkiyetine Ait İstanbul'da Bulunan Taşınmazın Üçüncü Şahıslar Tarafından Kullanılması

Yapılan incelemelerde, 1959 yılında satın alınan ve İzmir Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine bulunan İstanbul İli Beyoğlu İlçesi Sururi Mahallesi 853 ada 17 parsel 697 m2 arsanın üçüncü şahıslar tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2 nci maddesinde kamu kaynağı; borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; *"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır*." denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediye başkanının görevleri*" başlıklı 38'inci maddesinde belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek başkanın görevleri arasında olduğu sayılmış olup 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde de; diğer kanunların belediye başkanlarına verdiği görev ve yetkilerden büyükşehir belediyesi görevlerine ilişkin olan hizmetleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak ile büyükşehir belediyesinin hak ve menfaatlerini izlemek büyükşehir belediye başkanının görevlerinden olduğu vurgulanmıştır.

1959 yılında satın alınıp Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine kazandırılan konum ve değer açısından çok değerli bu taşınmazın Büyükşehir Belediyesi tarafından kullanılmaması ve üçüncü şahıslarca üzerine çay bahçesi ve yiyecek satışlarının yapıldığı imarsız dükkanların inşa

www.balioglu.net

edilerek işletilmesi kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve verimli olarak kullanılmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere kamu kaynağı olan bu taşınmaz üzerindeki üçüncü şahısların kullanımı sonlandırılarak taşınmazın değerinden ve mülkiyetinden Büyükşehir Belediyesince faydalanılması gerekmektedir.

D) Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kamulaştırılan Taşınmazlar Üzerinde Bulunan İntifa Hakkının Kaldırılmaması Sebebiyle İdare Tarafından Taşınmazlardan Faydalanılmaması

Büyükşehir Belediyesi tarafından kamulaştırılan İzmir İli Balçova İlçesi İnciraltı Mahallesi Adaburnu mevkii 367 pafta 2734 ada 51 parsel (27.874m2), 2290 ada 10 parselde (17006,75m2) taşınmazlar üzerinde bulunan intifa hakkının kaldırılmaması sebebiyle idare tarafından taşınmazlardan faydalanılmadığı görülmüştür.

21.12.1999 tarih ve 2252 tarihli Büyükşehir Belediyesi Encümen kararıyla İzmir İli Balçova İlçesi İnciraltı Mahallesi Adaburnu mevkii 367 pafta 2734 ada 51 parsel (27.874m2), 2290 ada 10 parsel (17006,75m2) olan Konak Belediyesine ait taşınmazlar İnciraltı Gençlik Merkezi (Rekreasyon Alanı) ve Spor Tesisler alanında kalması sebebiyle kamulaştırılmıştır.

www.balioglu.net

Konak Belediyesi mülkiyetinde bulunan söz konusu taşınmazlar için 359.046,00 TL bedel belirlenip ödenerek 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 30 uncu maddesi hükmü gereği taşınmazların 23.03.2000 yılında Büyükşehir Belediyesine devri sağlanmıştır. Ancak Konak Belediyesi tarafından söz konusu taşınmazlar üzerinde 15.07.1994 yılında belediye şirketi olan KONBEL Ltd.Şti'ye intifa hakkı verilmiş ve tapuya işlenmesi sebebiyle İdare tarafından söz konusu taşınmazlarından faydalanılamamıştır. Fiili durumda 51 parselde ESHOT garajı, 10 parselde ise Balçova Belediyesine ait küçük hizmet binası bulunmakta olup İzmir de konum açısından elverişli olan bu taşınmazlar etkin ve kamulaştırılma amacına uygun kullanılamamaktadır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 3'üncü maddesinde; *"İdareler, kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapmak yükümlülüğünde bulundukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malları, kaynakları ve irtifak haklarını; bedellerini nakden ve peşin olarak veya aşağıda belirtilen hallerde eşit taksitlerle ödemek suretiyle kamulaştırma yapabilirler…" ,*

"Bir idareye ait taşınmaz malın diğer idareye devri" başlıklı 30'uncu maddede;

"Kamu tüzelkişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzelkişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılamaz. Taşınmaz mala; kaynak veya irtifak hakkına ihtiyacı olan idare, 8 inci madde uyarınca bedeli tespit eder. Bu bedel esas alınarak ödeyeceği bedeli de belirterek mal sahibi idareye yazılı olarak başvurur. Mal sahibi idare devire muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez ise anlaşmazlık, alıcı idarenin başvurusu üzerine Danıştay ilgili idari dairesince incelenerek iki ay içinde kesin karara bağlanır… Bu suretle devir alınan taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkı, sahibinden kamulaştırma yolu ile alınmış sayılır ve devir amacı veya devreden idarenin izni dışında başkaca bir kamusal amaçla kullanılamaz. Aksi takdirde devreden idare, 23 üncü madde uyarınca taşınmaz malı geri alabilir. Bu husus tapu kütüğünün beyanlar hanesine şerh verilir..." denilmektedir.

4721 sayılı Medeni Kanun'un "*İntifa hakkı sona erme sebepleri"* başlıklı maddelerden olan 798'inci maddesinde; *"Malik, yararlanılamayacak derecede harap olan intifa konusu malı yararlanılacak hâle getirmekle yükümlü değildir; getirirse intifa hakkı yeniden kurulmuş olur. Sigorta ve kamulaştırma gibi durumlarda intifa hakkı, hakkın konusu yerine geçen karşılık üzerinde devam eder."* Hükmü gereği kamulaştırma taşınamaz üzerinde bulunan intifa hakkını sona erdirmekte olup söz konusu intifa hakkın konusu yerine geçen kamulaştırma bedeli üzerinde devam edeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla Büyükşehir Belediyesi tarafından Konak Belediyesinden kamulaştırılan taşınmazların üzerine belediye şirketi lehine bulunan intifa hakkının kamulaştırma sonucu sona erdirilmesi gerekmekte olup 44.880,75 m2 taşınmazdan İdare tarafından kamulaştırma gerekçesine uygun olarak faydalanılması gerekmektedir.

E) Kira Süresi Sona Ermesine Rağmen Taşınmaz Kullanımına Devam Edilmesi

İzmir İli Bornova İlçesi Işıklar Mahallesinde bulunan 2505,37 m2 lik taşınmaz üzerinde 07.10.1976 tarihinde yapılan 40 yıllık kira sözleşmesi 07.10.2016 tarihinde sona ermiş olmasına rağmen taşınmazın kullanıma devam edildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun *"Kapsam"* başlıklı 1'inci maddesinde;

"… belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür." denilmektedir.

www.balioglu.net

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri"* başlıklı 18'inci maddesinde;

"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek." ,

"Belediye Encümeninin Görev ve Yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinde;

"*Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek."* hükümleri yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre, taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla ihale edilerek kiraya verilmesi mümkündür. 3 yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararı gereklidir. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

2886 sayılı Kanun'un "*Ecrimisil ve Tahliye"* başlıklı 75'inci maddesinde;

"*Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanun'un 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerleme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinenin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz. ... Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir."* denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinde; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı belirtilmektedir. Buna göre kurum taşınmazları hakkında da 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi uygulanmalıdır.

Söz konusu mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; kanun koyucu, Belediye taşınmazlarının bu Kanun'a göre kiraya verilmesi gerektiği noktasında iradesini ortaya koymuştur. Bu itibarla Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeki bulunan ilgili taşınmazın kiraya verilmesi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndaki ihale usullerine göre yapılmalı ve sözleşme süresinin bitiminde aynı taşınmaz malın kiraya verilebilmesi için yeniden 2886 sayılı Kanun'da belirtilen usullerden biriyle ihaleye çıkılmalıdır. Kira süresi sonunda işgal devam ederse, sözleşmede aksine hüküm yoksa ecrimisil alınmalı; işgalin devam etmesi durumunda taşınmazın tahliyesi için ilgili mülki amire talepte bulunulmalıdır.

F) Büyükşehir Belediyesi Taşınmazının Ticaret Merkezi Yapılması Adına Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi Yapılması Sonucu Taşınmazdan Faydalanılamaması

Büyükşehir Belediyesi ile iki şirket tarafından kurulan bir ortaklık arasında, İzmir 7 inci Noterliği'nin 03.07.1997 tarih ve 29333 yevmiye numarası ile tanzim edilen kat karşılığı inşaat sözleşmesi imzalanmıştır.

www.balioglu.net

Yapılan sözleşmede birinci husus; Konak İlçesi, İsmet Kaptan Mahallesi, 1039 ada 8 parsel üzerine imar planlarına, ihale dosyası ve mahal listeleri ile yapılan sözleşme eki avan projesine göre yüklenici tarafından yerine getirilecek Büyükşehir Belediyesince onaylanacak projeye göre; konferans salonu, tiyatro salonu, sinema salonları, sergi salonları, katlı otopark, ticaret merkezi, otel ve turizm merkezi, alışveriş merkezi, mağaza, trafo ve jeneratör, destek ünitelerin inşaa edilmesi ile büyükşehir belediyesine ait olacak bölümleri bila bedel yapılarak teslim edilmesidir.

İkinci husus; Kahramanlar Otoparkının Alanı'nda belediyece verilecek proje ve teknik şartnamelere uygun olarak yaklaşık 35.000 m2 inşaat alanlı katlı otopark 15 yıl süreyle işletmek şartıyla bilabedel inşaa edilerek Büyükşehir Belediyesine teslim edilmesi ve ilave 1.701.000 TL peşin bedelin %50'sinin sözleşmenin imzalanmasından itibaren 30 gün içerisinde, %50'sinin de 60 gün içerisinde ödenmesi hususlarını kapsamaktadır. Sözleşme konusu ikinci husus sözleşme hükümleri çerçevesinde Kahramanlar Katlı Otoparkının inşası yüklenicisi tarafından gerçekleştirilmiş ve yüklenici tarafından işletilerek 03.11.2015 tarihinde idareye devredilmiştir.

Sözleşmenin imzalanmasını takiben, sözleşme yüklenicisi tarafından gerekli projeler hazırlanarak alınan inşaat ruhsatına dayalı olarak inşaata başlanmışsa da, İzmir 3 üncü İdare Mahkemesi'nin 1998/458 esasına kayden açılan imar planının ve inşaat ruhsatının iptali istemiyle açılan dava sonucunda imar planlarına aykırılık sebebiyle 03.06.1999 tarihinde

yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş ve 8 parselde başlamış olan inşaat durdurulmuştur. Daha sonraki süreçte imar planları büyükşehir belediyesi ile ilgili ilçe belediyesi tarafından yenilenmiş fakat yine alınan yargı kararlarıyla imar planları iptal edilmiş ve 8 parseldeki taşınmazın plansız alan olarak kalması dolayısıyla inşaat durdurulmuştur.

09.07.2001 tarihinde sözleşme yüklenicisinin bir ortağına ve diğer ortağında aynı bankaya borçlu olmasıyla diğer ortağa da TMSF tarafından el konulmuş ve ortaklığın tüm malvarlığına 6183 sayılı Kanun kapsamında takipler başlatılmış ve bu takipler kesinleşmiştir. Bu devralma işleminde TMSF, kanunların kendisine tanıdığı yetkiler çerçevesinde, alacaklarının tahsiline ilişkin olarak verilmiş bir yetki olması sebebiyle, şirketin tüzel kişiliğinde değişiklik yapmamıştır. Şirketin tüzel kişiliği TMSF'den ayrı ve bağımsız olarak devam etmiştir.

09.03.2009 tarihinde Büyükşehir Belediyesi ve ortaklık arasında protokol imzalanmış, protokol ile sözleşme konusu Büyükşehir Belediye payının %30'a çıkarılarak belediye hizmet binası yapılması, kalan %70'in ise yükleniciye ait olması şeklinde karar alınmıştır. Yapılan protokolün 8 inci maddesinde bu hükümler çerçevesinde ek bir sözleşme yapılacağı da ayrıca kararlaştırılmıştır. Bu protokol konusu kapsamında Büyükşehir Belediyesi ile ortaklık arasında 10.02.2014 tarihli yapılan sözleşme ile ilk sözleşme tadil edilmiş olup sözleşmeye protokol konusunda belirlenen hükümler eklenmiş ve sözleşme değiştirilmiştir.

www.balioglu.net

Ayrıca söz konusu taşınmaz için, TMSF'nin 5411 sayılı Bankalar Kanunu'nun 134 üncü maddesi; "…6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca haczedilen aktif değerler ile lisans, ruhsat ve imtiyaz sözleşmelerinden doğan haklar ve bu varlıkların feri veya mütemmim cüzü niteliğindeki sözleşmelerden doğan, ancak başlı başına iktisadî değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıkları bir araya getirerek, ticarî ve iktisadî bütünlük oluşturarak alıcısına geçişini sağlayacak şekilde satışına…" hükmü yetkisine istinaden TMSF tarafından üç kez taşınmaz satış kararı alınmış, ilgili kararların ilki fon kurulu kararı ile ikinci ve üçüncüsü ise ihaleye katılan olmaması dolayısıyla uygulanmamıştır.

Daha sonra dördüncü kez satış kararı alınmış, taşınmaz 80.000.000,00 USD muhammen bedel ile satışa çıkarılmış olup 19.01.2016 tarihinde ihale edilmiştir.

İhale Şartnamesi'nin 8.4.1 inci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan "Ege Dünya Ticaret Merkezi (Taşınmaz) Ticari ve İktisadi Bütünlüğü ihalesinin "Kurul" tarafından onaylanması

tarihinden itibaren 30 ay geçmesine rağmen "İhaleyi Kazanan "ın kusuru olmaksızın, inşaat ruhsatının alınamaması halinde, "Kurul" tarafından ihale iptal edilecektir." hükmünde belirtilen 30 aylık süre 24.09.2018 tarihinde dolmuş ve bu tarihe kadar ihale alıcısı tarafından inşaat ruhsatı alınamadığından ihale iptal edilmiş, taşınmazın eski maliklerine iadesine karar verilmiş, Konak Tapu Müdürlüğü nezdinde tüm takyidatların ihyası yapılmış ve eski yüklenici adına tapu tescili sağlanmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 2'nci maddesinde kamu kaynağı borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine Mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* Denilmektedir

www.balioglu.net

Sonuç olarak, 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere İzmir ilinin şehir merkezinde konum ve değeri yüksek olan 20.866,10 m2 bir taşınmazın 1997 yılından itibaren şantiye alanı olarak kalması hem şehirde yaşayan insanların güvenliği açısından belediye sorumluluğu doğurmakta hem de kamu kaynağı olan taşınmazın etkili, ekonomik ve verimli kullanılmadığını göstermektedir. Bu sebeple yürürlükte bulunan imar planları doğrultusunda söz konusu taşınmazın Büyükşehir Belediyesi tarafından İzmir iline yeniden kazandırılması gerekmekte olup kamu kaynağı olan taşınmazın etkili, ekonomik ve verimli kullanımı sağlanmalıdır.

G) Belediye Tarafından İnşa Ettirilen Taşınmazın Üçüncü Şahıslarca Bedelsiz Kullanılması

Mustafa Kemal Sahil Bulvarı ile Karataş Lisesi arasında kalan zemini deniz dolgusuyla oluşturulmuş ve Büyükşehir Belediyesinin inşa ettiği binanın 17.10.2001 tarihinden itibaren üçüncü şahıslar tarafından herhangi bir kira bedeli ödenmeden kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemelerde 20.10.1998 tarihli yazıda 01.10.1987 tarih 2083 sayılı Büyükşehir Belediye Encümen Kararında üst yapısı devam eden Mustafa Kemal Sahil Bulvarı'nda iki adet kafeterya yerinin doldurulması kararı verilmiş, 28.07.2005 tarihli İzmir

Defterdarlığı Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'na İdare tarafından yazılan yazıda söz konusu alanın İdarenin tasarrufuna bırakılması gerektiği ifade edilmiş olsa da ilgili bölgenin Büyükşehir Belediyesi tarafından doldurulduğunun Hazine ve Maliye Bakanlığı'na kanıtlanamaması sebebiyle arazi mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine geçirilememiştir. Buna rağmen bu taşınmaz üzerinde bulunan bina Büyükşehir Belediyesi şirketi tarafından inşa edilmiş olup söz konusu bina Büyükşehir Belediyesince 17.10.2001 tarihinde bir cemiyete sosyal amaçlı kullanım amacıyla verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 79'uncu maddesinde; *"...Belediye tarafından deniz, akarsu ve gölden doldurma suretiyle kazanılan alanlar, Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuata uygun olarak kullanılmak şartıyla Maliye Bakanlığı tarafından belediyelerin, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerinin tasarrufuna bırakılır."* Denilmektedir. Mülga 1580 sayılı Kanun'un 159'uncu maddesi içeriğe aynı konuyu içermektedir.

Bu sebeple ilgili taşınmazın deniz dolgusunun Büyükşehir Belediyesi tarafından doldurulduğunun kanıtlanamaması sebebiyle mülkiyet Büyükşehir Belediyesine devrolmamıştır. Ancak taşınmaz üzerinde bulunan bina Büyükşehir Belediyesi şirketi tarafından inşa edilmesi sebebiyle bir mülkiyet sorunu ortaya çıkmıştır.

www.balioglu.net

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 2'nci maddesinde kamu kaynağı borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine Mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; *"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır*." denilmektedir.

Yine 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda "*Diğer kuruluşlarla ilişkiler"* başlıklı 75'inci maddesinde dernek veya vakıflara taşınmazların ücretsiz kullandırılmasına dair Büyükşehir Belediyesine bir yetki tanınmamıştır.

Aynı Kanun 'un *"Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları "* başlıklı 15'inci maddesinin (h) bendinde; *"Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya*

kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek. " belediyenin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Dolayısıyla herhangi mahalli ve müşterek nitelikte bir hizmetin yerine getirilmesinde kullanılmayıp 75'inci maddede belirtilen sayılan kamu kurum kuruluşlarından olmayan üçüncü şahısların 17.10.2001 tarihinden itibaren kullanımına verilen taşınmaz için Büyükşehir Belediyesi tarafından herhangi bir kira, ecrimisil vs bir gelir tahakkuk ettirilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere, kamu kaynağının mahalli müşterek nitelikte ihtiyaçlar için kullanımında etkinliğin sağlanması amacıyla ilgili taşınmazın mülkiyet sorunu çözümlenerek üçüncü şahısların ücretsiz kullanımı sonlandırılmalıdır. Ayrıca Geçmiş yıllara ilişkin kullanım bedellerin hesaplanarak tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerekmektedir.

H) Büyükşehir Belediyesine ait iki Taşınmazın İzbeton AŞ'ye İhalesiz Tahsis Edilmesi ve Üzerine Şirket Tarafından Sanayi Tesisi İnşa Edilmesi

www.balioglu.net

Yapılan incelemelerde Büyükşehir Belediyesi iki taşınmazının mevzuata aykırı olarak İzbeton A.Ş'ye tahsis edildiği ve bu taşınmaz üzerinde ilgili şirket tarafından sanayi tesisi kurulduğu tespit edilmiştir.

İzbeton A.Ş'nin Bayındır İlçesi Zeytinova Mahalli 3816 nolu parsel ile Bergama İlçesi İslamsaray Mahallesi 1123 ada 1 nolu parselde asfalt, beton parke ile bordür imalatı tesisinin bulunduğu görülmüştür. Bu taşınmazların Büyükşehir Belediyesi tarafından şirketine ihalesiz ve herhangi bir bedel alınmadan tahsis edilmesi mevzuat çerçevesinde mümkün değildir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinde kamu kaynağı borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine Mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinde bendinde; "Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;*"...Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür*…" Hükmü ile de taşınmazlarının kimlere tahsis edilebileceği belirtilmiştir.

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere Büyükşehir Belediye şirketi olan İzbeton AŞ'ye böyle bir tahsis işleminin hukuken yapılması mümkün değildir. Mevzuat hükümleri çerçevesinde Büyükşehir Belediyesine ait bir taşınmazın üçüncü şahıs olan şirkete ihalesiz biçimde ücret alınmadan kullandırılması mümkün bulunmamaktadır. Kamu kaynağı olan taşınmazın ancak mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlar için ücretsiz kullanıma açılabileceğinden hareketle bu taşınmazın ilgililerce ücretsiz kullanımı sonlandırılmalıdır.

www.balioglu.net

I) Pınarbaşı Motor Sporları Yarış Pistinin Üzerinde Bulunan Taşınmazın Belirli Kısmına Otobüs Garajı Yapılması Sebebiyle Pist Güzergahının Değiştirilmesi ve Pistin Tamamının Yenilenmesinin Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılması

Yapılan incelemelerde 6360 sayılı Kanun hükmü gereğince kurulan Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 09.09.2015 tarih ve 53/D sayılı Kararı ile İzmir İli Bornova ilçesi Pınarbaşı mahallesi 849-852-1784-1785-1786 parsellerde kayıtlı olan toplam 245.000m2 üzerinde yarış pisti bulunan taşınmaz 06.10.2015 tarihinde Büyükşehir Belediyesi adına devir yapılmış olup taşınmaz İdare adına tescil edilmiştir.

Söz konusu taşınmaz İzmir İl Özel İdaresi tarafından ortağı olduğu İzyarış Ltd Şti'ye 07.09.2006 tarihinde on yıllık süre için kiralanmıştır. 14.04.2010 tarihinde İzyarış Ltd Şti tarafından yarış pisti işletilmesi için taşınmaz üçüncü bir şahsa kiralanmış ve taşınmazın büyükşehir belediyesine adına tescil olduğu tarihe dek bu sözleşme yenilenmiştir. 06.10.2015 tarihinden itibaren günümüze kadar gelinen süreçte kira sözleşmesi bulunmamasına rağmen ilgili kişi tarafından söz konusu taşınmaz ve yarış pistinin işletilmesine devam edilmiştir.

03.10.2017 tarih E.254197 sayılı başkanlık oluru ile söz konusu taşınmazın 47.000m2 lik 1784-85-86 nolu parselleri bağlı idare ESHOT'a atölye ve durak olması amacıyla tahsis edilmiştir.

Tahsis edilen kısımda pist bulunması sebebiyle pistin güzergah değişikliği ihtiyacı ortaya çıkmış ve 31.01.2018 tarih E.26259 sayılı yazıya istinaden İzbeton AŞ tarafından İl Sınırları İçindeki Asfalt Kaplaması, Bakım ve Onarım Yapılması İşi kapsamında söz konusu yarış pistinin belirli bir kısmının güzergahı değiştirilmiş ve kalan kısım içinde yenileme yapılmış olup toplam da 4.471.460,85 TL harcama yapılmıştır. Söz konusu pist 2006 yılından itibaren üçüncü şahıslar tarafından işletilmekte olup 06.10.2015 tarihinden itibaren kira sözleşmesi süresi bitmesine rağmen idare tarafından tahliye işlemi yapılmamış, ecrimisil ödenmek suretiyle ilgililer tarafından kullanıma devam edilmiştir. Gerek İl özel idaresinin İzyarış Ltd Şti ile gerek İzyarış Ltd Şti'nin kiracısıyla yapılan kira sözleşmelerinde pistin kullanılması için yapılacak temizleme, bakım onarım ve ıslahın kiracıya ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Ancak yapılan tahsis sonucunda pistin güzergahı değiştirilmek zorunda bırakılmış ve idare tarafından pistin bir kısmı yeniden yapılmış olup kalan kısım içinde kiracı tarafından yapılması gereken tadilat zorunlu hale getirilerek idare tarafından yapılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 2'nci maddesinde kamu kaynağı borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade ettiği belirtilmiş olup yine Mezkur Kanun'un *"Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde; "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* Denilmektedir

Sonuç olarak 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere İdare tarafından yenilenme ve tadilatlar yapılması suretiyle kamu kaynağı aktarılan Pınarbaşı Motor Sporları Yarış Pisti'nin 06.10.2015 tarihinde kira sözleşmesinin bitmesi sebebiyle ecrimisil ödenmek suretiyle üçüncü şahısların kullanımı sonlandırılması ve kamu kaynağının kullanımında etkili ekonomik verimlilik ilkelerine göre hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Taşınmaz Tahsislerine İlişkin Tespitler

İdare taşınmazlarının tahsislerine ilişkin yapılan incelemelerde tespit edilen mevzuata aykırı hususlar maddeler halinde açıklanmıştır.

www.balioglu.net

A)Bir İlçe Belediyesi Arsası Üzerine Büyükşehir Belediyesi Tarafından Ruhsatsız Bina Yapılması, Ruhsatsız Binanın Bir Vakfa Ortak Hizmet Protokolü ile Tahsis Edilmesi ve Enerji Giderlerinin İdare Tarafından Karşılanması

İdare tarafından bir ilçe belediyesi arsası üzerine ruhsatsız bina inşa edildiği ve ruhsatsız binanın bir vakfa 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi hükmüne istinaden tahsis edildiği görülmüştür. Daha sonra bu arsanın ilgili ilçe belediyesinden 1.000.000,00 TL bedelle kamulaştırılsa da tapu kayıtlarında taşınmazın halihazırda arsa olarak görüldüğü ve bir vakfa ortak hizmet protokolü ile tahsis edilen binanın ruhsatsız olduğu ayrıca binaya ait enerji giderlerinin idare tarafından karşılandığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Diğer kuruluşlarla ilişkiler"* başlıklı 75'inci maddesinde; *"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;*

a) Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

c) (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

www.balioglu.net

Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz…" denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin c bendi hükmü gereği 15.04.2015 tarih 371 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis kararıyla yapılan ortak hizmet protokolünde: Balçova İlçesi Balçova mahallesi 1264 ada 1 parsel de bulunan taşınmazın ilköğretim çağındaki çocukların yaşam becerilerinin arttırılmasına katkı sağlamak üzere vakıf tarafından hazırlanan eğitim programların yoluyla çocuk merkezli eğitim yöntemleriyle eğitim verilmesi amacıyla kullanılacağı belirtilmiştir.

Ancak belirtilen eğitimlerin icrası için vakfa tahsis edilen binanın ilgili tarihte bir ilçe belediyesinin arsası üzerine büyükşehir belediyesi tarafından ruhsatsız olarak inşa edilen bir bina olan bu taşınmazın vakfa tahsis edilmesi mümkün değildir. Ayrıca büyükşehir belediyesi ruhsatsız olan bu binanın elektrik, su ve yakıt giderlerinin de ilgili protokol gereği idare tarafından ödenmesi yükümlülüğü kabul edilmiş ve bu giderler ödenmiştir.

www.balioglu.net

Sonuç olarak 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere bir vakfa 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi hükmüne istinaden yapılan ortak hizmet protokolü ile taşınmaz tahsisi ve tapu kayıtlarında bina olarak görülmeyen bir binanın vakfa eğitim yapılması amacıyla tahsis edilmesi ve enerji giderlerinin karşılanması mevzuat açısından mümkün değildir.

B)Taşınmazların İşgaliye ile Kullandırılması

Belediyeye ait taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale yapılmaksızın *"işgaliye sözleşmesi"* ile kullandırıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri"* başlıklı 18'inci maddesinde;

"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin

kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.” ,

“Belediye Encümeninin Görev ve Yetkileri” başlıklı 34’üncü maddesinde;

“Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.” hükümleri bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, Belediye’ye ait taşınmazların kiralama süresine uygun olarak gerekli belediye meclisi veya encümen kararı olmaksızın ve 2886 sayılı Kamu İhale Kanunu gereği ihale yapılması gerekirken ihale yapılmaksızın mevzuatta herhangi bir karşılığı olmayan işgaliye sözleşmesi ile kullandırılığı görülmüştür.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere 5393 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine göre, taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla ihale edilerek kiraya verilmesi mümkündür. 3 yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararı gereklidir. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 3: İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminalinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Yap İşlet Devret Modeli ile yaptırılan İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminalinin işletilmesinde tespit edilen hatalı uygulamalar aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

A) Yap İşlet Devret Modeliyle İnşa Edilen İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminalinin Kar Payı Ödemelerinin Süresinde Gerçekleştirilmemesi ve Personelce Kontrollerinin Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Yap İşlet Devret Modeli ile yaptırılan İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminali işletmesinde işletici firmanın Büyükşehir Belediyesine yapması gereken kar payı ödemelerini zamanında ödemediği ve düzensiz ödemeler yaptığı, ayrıca sözleşmede öngörülen kapı giriş ve çıkışları kontrol noktasında belediye personelinin olmaması sebebiyle belediye payının kontrolünün yapılmadığı görülmüştür.

Büyükşehir Belediyesi ile yüklenici firma arasında yapılan asıl sözleşmenin *“İşletme ile ilgili hükümler”* başlıklı 8’inci maddesinde:

"… i) yatırımcı tarafından Otogar kapı giriş ve çıkış ücretleri karşılığı tahsil edilecek brüt gelirin %20'sini Belediyeye işletme bedeli kar payı olarak işletme yılı sonundan itibaren 15 gün içinde ödeyecektir.

Belediye bu fıkra kapsamında giriş çıkışların kontrolü amacıyla bir memurunu giriş-çıkış kontrol noktalarında görevlendirecektir." denilmektedir.

Yukarıda yer verilen sözleşme hükümlerinden görüleceği üzere yatırımcı yıl içerisinde kapı giriş-çıkışlarından elde ettiği brüt gelirin %20'sini işletme yılı sonundan itibaren 15 gün içerisinde belediyeye ödeyecektir.

Yatırımcının Büyükşehir Belediyesine yapmış olduğu ödemeler incelendiğinde; 2014, 2015, 2016 yıllarında ödememesi sebebiyle borcunun bulunduğu, bu ödemeleri 2018 yılında yapılandırdığı, yine 2019 yılında ödemesi gereken tutarın büyük bir kısmını ödemediği görülmüştür.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin sözleşme gereği bulundurması gereken kontrol personelinin de giriş-çıkış noktalarında bulundurulmadığı görülmüştür. 03.02.2011 tarihinde Büyükşehir Belediyesi iç denetim birimi tarafından yapılan incelemede aşağıdaki hususlara yer verilmiştir;

www.balioglu.net

- "15.12.2008- 14.12.2009, 15.12.2019- 14.12.2010 dönemlerinde otogara transit giriş çıkış yapan şehirlerarası otobüslerden brüt %20 belediye payının hesaplanıp ödenmediği,

-Yatırımcı tarafından elde edilen belediye payının ödenme öncesinde belediye tarafından ön kontrol işleminin ve periyodik denetimlerin yapılmadığı tespit edilmiştir."

İç denetim biriminin tespitinden görüleceği üzere Büyükşehir Belediyesince hasılat kontrolünün yapılması önemlilik arz etmektedir. Ancak Büyükşehir belediyesi tarafından gerekli kontroller yapılmayarak yatırımcının beyan etmiş olduğu tutarı geçerli kabul edilmiş ve bu tutar üzerinden tahakkuk ve tahsilat işlemleri yapılmıştır. Yine iç denetim raporunda payın hesaplanmasını gösterir bilgi ve belgelerin Büyükşehir Belediyesine sunulmadığı ve yatırımcının inisiyatifine bırakıldığı ifade edilmiştir.

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, yatırımcı firma ile yapılan asıl sözleşmede firmanın ödemeye ilişkin yükümlülükleri, hesaplama yöntemi ve ödeme süreleri tam olarak belirlenmiştir. Yüklenicinin gerekli yükümlülüklere uymayarak ödemeleri zamanında gerçekleştirmemesi idarenin düzenli gelir elde ederek güçlü mali yapıda

bulunmasını ve ödemelerini planlayarak zamanında gerçekleştirmesini aksatmaktadır. Ödemelerde aksaklıklar artar ve firma ödeme zorluğu içerisinde bulunmaya devam ederse asıl sözleşmede belirtilen yaptırımlar uygulanmalı ve sözleşmesi feshedilmelidir.

Ödemelerde aksaklıkların artması ve firmanın ödeme zorluğu içerisinde bulunmaya devam etmesi durumunda asıl sözleşmede belirtilen yaptırımların uygulanması ve sözleşmesinin feshedilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yatırımın devrinden önce Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulacak komisyon marifetiyle otogar işletmesinin kapı giriş çıkışlarının detaylı olarak tespit edilmesi ve bu tespit sonucu fark çıkarsa bu farkın yatırımcıdan tahsil edilmesi gerekmektedir.

B) İzmir Şehirlerarası Otobüs Terminalinde Ruhsata Aykırı Yapılar Olması

Kurum işlemlerinde yapılan incelemelerde, yap işlet devret modeli ile finanse edilerek yaptırılan İzmir Şehirlerarası Otobüs Terminalinde ruhsata aykırı yapıların olduğu, bu yapıların işletici firma tarafından kiraya verilerek ilave gelir kalemleri yaratıldığı ve sözleşmede yalnızca otobüs girişlerinden hasılat öngörüldüğü için Büyükşehir Belediyesi tarafından gelir elde edilemediği görülmüştür.

www.balioglu.net

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Yatırımcı kuruluş arasında imzalanan yap işlet devret sözleşmesinde, firma tarafından hazırlanıp belediyece onaylanan projeye istinaden inşaata başlanılacağı ve bu projeye uygun olarak yapının tamamlanacağı, otogarın firma tarafından 25 yıl işletileceği ifade edilmiştir.

25 yılın sonunda yatırım idarenin mülkiyetine geçecek olup ayrıca sözleşme hükümlerine istinaden firma otogar giriş ve çıkış kapı ücretlerinden tahsil edeceği brüt gelirin %20'sini işletme bedeli kar payı olarak idareye aktaracaktır.

3030 sayılı Mülga Kanun'a istinaden firmanın imar ve ruhsat yönünden denetimi Bornova Belediyesince gerçekleştirilmiştir. Söz konusu denetimlerde ruhsat süresinde gerekli izinler alınmadığı için inşaat mühürlenmiştir. Yine imara aykırı yapılar tespit edilerek tutanak altına alınmıştır. Büyükşehir Belediyesi ile Bornova belediyesi arasında gerekli yazışmalar yapılarak ruhsat yenilenmiş ve firmanın işletmeye devam etmesine karar verilmiştir.

Ancak İhale dosyasında yapılan incelemelerde firma tarafından ruhsata aykırı yapılar yapılmaya devam edildiği görülmüştür. Büyükşehir Belediyesi İmar İşleri Şube Müdürlüğü'nün Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığına yazmış olduğu yazıda: *"...adresindeki*

Şehirlerarası otobüs terminalinde, üst kat bindirme peronlarında kalan 600m2 lik yolcu salonunun pizza, kafeterya, berber ve internet cafe yapıldığı ve ruhsatsız çalıştırıldığı, (e) ilgi yazınız ile de otogarın doğusunda kalan bölümde İzmir Şehirler Arası Terminali Sanayi Sitesi olarak nitelendirilen yeni işyerlerinin oluşturulduğu, tuvalet, kuru temizleme, internet kafe, pide ve kebap salonu, otocam ve otobakım servis gibi işyerlerinin işletilmeye başlandığının tespit edildiği,… adı geçen işyerlerinin ruhsat eki mimari projesinde yer almadığı görülmüştür." denilmiştir.

Yukarıda yer verilen Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığının yazısından görüleceği üzere projede yer almayan yeni işyerlerinin oluşturulduğu, bekleme salonu olarak belirlenen alanın işyerine dönüştürüldüğü, yine dosyada yer alan ve yukarıda detayına yer verilmeyen yazışmalarda otogar içi ortak kullanım alanlarında stant yapılmak suretiyle çeşitli ürünlerin satışının gerçekleştirildiği ve ruhsata aykırı bu yapılara ilişkin herhangi bir yaptırımın gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca, otogar içerisinden belediye geliri olarak yalnızca kapı giriş ücretlerinden hasılat payı öngörüldüğü için bina içerisinde ve çevresinde oluşturulan yeni yapılar ve işyerlerinden belediyeye herhangi bir kar payı aktarılmamaktadır. Dolayısı ile yüklenici firma gerekli gördükçe alt kiracı oluşturmak için yeni yerler yapıp ihale etmekte ve bu gelirden yalnızca kendisi faydalanmaktadır.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere İdare ile yüklenici firma arasında yapılan sözleşmenin bitiş süresi yaklaştığı için Büyükşehir Belediyesince komisyonlar kurulması veya iç denetim birimi aracılığıyla otogarın imar, ruhsat ve asıl sözleşmedeki diğer hususlar yönünden incelemesinin yapılması ve idareye devri için gerekli tespitleri yapıp yüklenici tarafından eksik ve kusurlu kısımların devire hazır hale getirilmesi gerekmektedir.

C) Sözleşmeye Aykırı Olarak Yap İşlet Devret Süresinden Daha Uzun Alt Kiralamaların Yapılması

Kurum hesap ve işlemlerinde yapılan incelemelerde, yap işlet devret modeli ile yaptırılan şehirlerarası otogar işletmesi sözleşmesinde yatırımcının kiracılarla yapılacağı alt kira sözleşmelerinin hiçbir şekilde sözleşme süresini aşamayacağı belirtilmesine rağmen, yatırımcı tarafından bu süreleri aşacak şekilde alt kiracılık sözleşmeleri kurulduğu görülmüştür.

Büyükşehir Belediyesi ile yüklenici firma arasında yapılan asıl sözleşmenin *"İşletme ile ilgili hükümler"* başlıklı 8'inci maddesinde:

"... yatırımcı otogar tesislerinde bulunan tüm diğer işyerlerini bizzat veya kuracağı şirket marifetiyle işletme veya kiralama hakkına sahiptir.

Ancak, alt kiracıların ve işletmecilerin hakları üst kiracı ve işletmeci olan yatırımcının işletme süresi ve hakkı ile sınırlı olup, her halükarda üst işletmeci yatırımcının hakkının sona ermesi ile kiracılık- işletmecilik sıfatları sona erer.

Yatırımcı ile bu işletmeci veya kiracılarla yapılacak sözleşmelere bu hususa ilişkin hükümler konulması zorunludur." denilmiştir.

Yukarıda yer verilen sözleşme hükmünden görüleceği üzere, yatırımcı tarafından tesiste bulunan her türlü işletme alt kiracıya verilebilecektir. Bu kiralamalardan Büyükşehir Belediyesine pay aktarılmamakta ve tamamı yatırımcının olmaktadır. Bu sebeple kiralamalara yalnızca sözleşme süresince müsaade edilmiş ve sözleşme süresi bitmesiyle birlikte tesisin tamamının boşaltılarak idareye teslim edilmesi öngörülmüştür. Bu sebeple alt kiracılarla yapılacak sözleşmelerde süre yönünden kısıtlamaya gidilmesi gerekmiş ve 31.12.2023 yılında sözleşme sonra ereceği için bu süreyi aşan sözleşmeler yapılmaması yönünde zorunluluk getirilmiştir.

www.balioglu.net

Ancak, alt kiracılarla yapılan sözleşmelerin bir kısmında bu sürelere riayet edilmediği ve bu süreleri aşacak şekilde alt kiracılık ilişkisinin kurulduğu anlaşılmaktadır. İdare tarafından bu hususta düzeltmelerin yapılması için 03.02.2011 yılında yatırımcıya uyarıda bulunulmuş ve mevcut alt kiracı sözleşmelerinde bu süreyi aşanlar için ek sözleşme yapılarak gerekli düzeltmenin yapılması talep edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında bulguya iştirak edilmiş olup yap işlet devret süresi tamamlanınca alt kiracılığında biteceği ifade edilmiştir. Ancak tesisin devir tarihinde bu alt kiracılar sözleşmelerini öne sürerek konuyu yargıya taşıması durumunda mahkeme süreçleri tamamlanana kadar İdare tarafından söz konusu yerler kiraya verilemeyecek ve gelir kaybına uğrayabilecektir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere esas sözleşmenin bitimine ve otogarın Büyükşehir Belediyesine devrine kalan süre azaldığı için İdarenin sözleşme devrinden önce bu hususstaki aksaklıkların giderildiğinden emin olması gerekmektedir. Bu sebeple sözleşme bitiş süresi beklenmeden kurulacak komisyon veya gerekli sayıda personel aracılığıyla hem alt kiracı yönünden hem de varsa diğer aksaklıklar yönünden otogarın

incelenmesi ve denetlenmesi sağlanmalı ve belediyenin hak ve menfaatlerinin korunması gerekmektedir.

BULGU 4: Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinin Ortağı Olduğu Şirketten Alım Yapılması

Yapılan incelemelerde Büyükşehir Belediye Meclis üyesinin ortağı olduğu şirketten hem Büyükşehir Belediyesi hemde Büyükşehir Belediyesi bağlı idaresi olan ESHOT tarafından alım yapıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Başkan ve meclis üyelerinin yükümlülükleri"* başlıklı 28'inci maddesinde; *" Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz."* Şeklinde hüküm altına alınmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 28'inci maddesinde*; "Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır."* denilmektedir

www.balioglu.net

Kamu idaresi cevabında Büyükşehir Belediye Meclis Üyesinden gerçekleştirilen alımın 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun ilkelerine aykırı olmadığı, ilgili Kanun'un "*İhaleye katılamayacak olanlar"* başlıklı 11'inci maddesinde belirtilen kişiler arasında büyükşehir belediye meclis üyelerinin bulunmadığı, gerçekleştirilen alımda mevzuata aykırı bir hususun yaşanmadığı belirtilmiş olsa da belirtilen mevzuat hükmünde belediye meclis üyelerin görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan veya dolaylı olarak ticari ilişkiye giremeyeceği açık olarak hüküm altına alınmıştır.

Ancak yapılan incelemelerde Büyükşehir Belediyesi Meclis üyesinin sahip olduğu bir şirketten 2019-2020 yıllarında Büyükşehir Belediyesi 33.358,60 TL; Büyükşehir Belediyesi bağlı kuruluşu ESHOT tarafından 2020 yılında 664.908,63 TL alım yapıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak büyükşehir belediyesi meclis üyesinin ortağı olduğu şirketten 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun hükümlerinde belirtilen yükümlülüklere aykırı olarak alım yapılmıştır.

BULGU 5: Büyükşehir Belediyesine Devredilmesi Gereken İlçe Belediye Otogar Alanının Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kamulaştırılması

Yapılan incelemelerde, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile İzmir Büyükşehir Belediyesinin sınırlarına dahil olan Selçuk Belediyesinin otogar olarak kullandığı taşınmazın Büyükşehir Belediyesi tarafından 21.000.000,00 TL bedelle ilçe belediyesinden kamulaştırıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinde, "*Birleşme, katılma veya geçici 2 nci madde gereğince büyükşehir belediyesi sınırlarına giren belediyelerin yürütmekte olduğu su, kanalizasyon, katı atık, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere bina, tesis, araç, gereç, taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları büyükşehir belediyesine veya ilgili bağlı kuruluşuna devredilir."* denilmektedir. Ayrıca maddenin devamında, daha önce yapılan devirler hariç olmak üzere, devir işlemleri bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde tamamlanacağı da belirtilerek devir işlemlerine ilişkin süre sınırlaması getirilmiştir. Bu çerçevede ilçe belediyesinin ilgili Kanun gereği büyükşehir belediyesine devretmesi gereken otogar alanının 21.000.000,00 TL kamulaştırma bedeli ile Büyükşehir Belediyesince park ve zemin altı otopark kullanımı için kamulaştırıldığı tespit edilmiştir.

www.balioglu.net

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Ek 2'nci maddesi yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yolcu terminallerinin bina, tesis, araç, gereç, taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları büyükşehir belediyesi devri gerekmektedir.

Ancak Büyükşehir Belediyesi tarafından bu taşınmaz devralınmamış olup belirtilen tarihte şehrin içinde kalması sebebiyle ilgili belediye tarafından gösterilen yere oto terminal binası yapımı ve bu bina için bazı arsa kamulaştırmaları yine Büyükşehir Belediyesince yaptırılmıştır. Eski terminal taşınmazı ise büyükşehir belediyesi tarafından devralınmadığı gibi belediye hizmet alanı olarak kamulaştırılmış ve ilgili belediyeye kamulaştırma bedeli ödenmiştir. Yani İdare tarafından kendine devredilmesi gereken bir taşınmaz için kamulaştırma yapıp ödeme yapmış ayrıca yine ilçeye terminal yapılması adına arsa kamulaştırması ile terminal binası yatırımı yaptırılmıştır.

Sonuç olarak 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere 5216 sayılı Kanun gereği ilgili taşınmazın bedelsiz Büyükşehir Belediyesine devri yapılması gerekmekte olup kamulaştırma için ödenen bedelin Büyükşehir Belediyesine iade edilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: İzmir Konak Eski Balık Halinin (Konak Pier) İşletme Sözleşmesine Uygun Olarak Sigortalatılmaması ve Sigorta Kontrolünün Yapılmaması

Yapılan incelemelerde İzmir Büyükşehir Belediyesinin şirketi Ege Şehir Planlaması Enerji ve Teknolojik İşbirliği Merkezi AŞ ile Büyükşehir Belediyesinin eski şirketi Tanşaş'ın iştirakı İzbeltur Turizm İşletmeciliği Yatırım Ticaret Ltd.Şti' nin üst hakkı elde ettiği İzmir Konak Eski Balık Hali (Konak Pier) İşletme Sözleşmesine aykırı olarak sigortalatılmadığı ve sigorta kontrolünün idare veya şirketi tarafından yapılmadığı görülmüştür.

Ege Şehir Planlaması Enerji ve Teknolojik İşbirliği Merkezi Anonim Şirketi ile İzbeltur Turizm İşletmeciliği Yatırım Ticaret Ltd.Şti Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararına istinaden Türkiye Deniz İşletmeciliği AŞ'nin mülkiyetinde olan İzmir Konak Eski Balık Hali (Konak Pier)'nde üst hakkı elde etmiş olup bu üst hakkının kullanımı adına 02.01.1998 tarihinde büyükşehir belediye şirketleri tarafından üçüncü bir şirket ile kullanım, modernizasyon ve işletme hakkı sözleşmesi yapılmıştır.

www.balioglu.net

Bu sözleşmenin 15'inci maddesinde; " … *AŞ işletme süresi boyunca İzmir Büyükşehir Belediyesince onaylanacak bir sigorta şirketine tesis masrafları kendine ait olmak üzere sigorta ettirilecektir. Tesisin herhangi bir nedenle hasar görmesi halinde sigortaca ödenecek tazmin bedeli tesisin yeniden işletmeye açılabilmesi amacı ile inşa ve onarımına tahsis edilecektir."* denilmektedir. Ancak yapılan incelemelerde, bu sözleşmenin akdedilmesinden sonra idare tarafından onay verilen bir sigorta şirketinin bulunmadığı hatta idare veya şirketi tarafından ilgili tesisin sigortalatılıp sigortalatılmadığına dair bir kontrol de yapılmadığı görülmüştür. Bu sebeple yapılan sözleşmeye aykırı davranılmış olup idare tarafından kontrolün yapılmaması bir kamu kaynağı açısından risk oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere yapılan sözleşme esasları çerçevesinde ilgili tesisin sigortalatılıp sigortalatılmadığı kontrol edilerek Büyükşehir Belediyesinin izin verdiği bir sigorta şirketi üzerinden tesisin sigortalatılması sağlanmalıdır.

BULGU 7: Kira Süresi Sona Eren Taşınmazın İhaleye Çıkılmadan Kira Süresinin Uzatılması ve Ecrimisil Yoluyla Kullandırılması

Yapılan incelemelerde, Pınarbaşı Motor Sporları Yarış Pisti'nin kira süresi sonunda ihaleye çıkılmadan ecrimisil uygulaması ile kullanıma devam edildiği tespit edilmiştir. Söz konusu taşınmaz İzmir İl Özel İdaresi tarafından ortağı olduğu İzyarış Ltd.Şti.'ye 07.09.2006 tarihinde on yıllık süre için kiralanmıştır. 14.04.2010 tarihinde İzyarış Ltd.Şti. tarafından yarış pisti işletilmesi için üçüncü bir şahsa kiralanmış ve taşınmazın büyükşehir belediyesi adına tescil olduğu tarihe dek bu sözleşme yenilenmiştir. 06.10.2015 tarihinden itibaren günümüze kadar gelinen süreçte kira sözleşmesi bulunmamasına rağmen ilgili kişi tarafından söz konusu taşınmaz ve yarış pistinin ecrimisil ödenmek suretiyle işletilmesine devam edilmiştir.

6360 sayılı Kanun hükmü gereğince kurulan Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 09.09.2015 tarih ve 53/D sayılı Kararı ile İzmir İli Bornova İlçesi Pınarbaşı Mahallesi 849-852-1784-1785-1786 parsellerde kayıtlı olan toplam 245.000 m2 üzerinde yarış pisti bulunan taşınmaz 06.10.2015 tarihinde idareadına devir yapılmış olup taşınmaz kamu idaresi adına tescil edilmiştir.

www.balioglu.net

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun *"Kapsam"* başlıklı 1'inci maddesinde; "… *belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür*." denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Belediye meclisinin görev ve yetkileri"* başlıklı 18'inci maddesinde;" *Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek*." ,

"Belediye encümeninin görev ve yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinde; "*Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.*" hükümleri bulunmaktadır.

5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre, taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla ihale edilerek kiraya verilmesi mümkündür. 3 yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararı gereklidir. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir.

2886 sayılı Kanun'un "*Ecrimisil ve tahliye"* başlıklı 75'inci maddesinde; *"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanun'un 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerleme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinenin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz. ... Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir."* denilmektedir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinde; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı belirtilmektedir. Söz konusu mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; kanun koyucu, Belediye taşınmazlarının bu Kanun'a göre kiraya verilmesi gerektiği noktasında iradesini ortaya koymuştur. Bu itibarla, Kurum mülkiyetindeki taşınmaz malları kiraya verme işleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndaki ihale usullerine göre yapılmalı ve sözleşme süresinin bitiminde aynı taşınmazın kiraya verilebilmesi için yeniden 2886 sayılı Kanun'daki belirtilen usullerden biriyle ihaleye çıkılmalıdır. Kira süresi sonunda işgal devam ederse, sözleşmede aksine hüküm yoksa ecrimisil alınması; işgalin devam etmesi durumunda taşınmazın tahliyesi için ilgili mülki amire talepte bulunulması gerekmektedir.

BULGU 8: Büyükşehir Belediyesine Ait Bazı Yetkilerin İlçe Belediyelerine Bırakılması

Yapılan incelemelerde büyükşehir belediyesi sorumluluğunda olan bazı faaliyetlerin ilçe belediyeleri tarafından yerine getirildiği ve gelirlerinin toplanıldığı tespit edilmiş olup söz konusu faaliyetler maddeler halinde açıklanmıştır.

A) Büyükşehir Belediyesince Alınması Gereken Tatil Günlerinde Çalışma Harcının İlçe Belediyelerince Alınması

www.balioglu.net

Kurum hesap ve işlemlerinde yapılan incelemelerde, Büyükşehir Belediyesinin ruhsatlandırma yetkisinde bulunan işyerlerince ulusal bayram günlerinde çalışma izninin Büyükşehir Belediyesinden alınması gerekirken ilçe belediyelerinden alındığı ve izin harçlarının ilçe belediyelerine yatırıldığı görülmüştür.

2011 yılından itibaren tatil günlerinde çalışma izni idare tarafından verilmekteyken Torbalı Belediyesi tarafından Büyükşehir Belediyesine başvurulmuş ve bu iznin kendileri tarafından verilmesi gerektiği ve harç gelirinin de ilçe belediyelerine ait olduğunu belirtilmiştir. Büyükşehir belediyesi hukuk birimi iznin ve harcın büyükşehir yetkisinde olduğunu ifade etmesi üzerine yetki için Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden görüş talep edilmiştir. Mahalli idarelerden verilen görüşte 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinde yer alan *"... Belediye mıntıkalarından hariç bulunan müesseseler en yakın belediyelere müraacat ederler"* hükmü dayanak gösterilerek bu Kanun'un işyerlerinin tatil günlerinde çalışmasını düzenleyen özel kanun olduğundan ilçe belediyelerince iznin verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Büyükşehir belediyesi 1'inci hukuk müşavirliği 24.04.2013 tarihli yazısıyla Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce verilen görüşe katılmamış ve İzmir Büyükşehir Belediyesinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye yetkili olduğu işyerlerinin tatil günleri çalışma izninin de büyükşehirden alınması yönündeki görüşünün geçerli olduğunu belirtmiştir. Bu görüş üzerine uygulamada karışıklıklar doğmuş ve hem ilçe belediyelerince hem büyükşehirce bu izinler verilmeye başlanmış ve karışıklığı gidermek için Başkanlık oluru ile bu izinleri verme yetkisi ilçelere bırakılmıştır.

Ancak 1 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1 inci maddesi ile 2.1.1924 tarihi ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış ve bu çerçevede 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda değişiklikler yapılmıştır.

Yukarıda bahsi geçen görüşün tek dayanağı olan 1924 yılında çıkarılan Hafta Tatili Hakkında Kanun'u yürürlükten kaldırdığı için bu hususta tek düzenlemenin yapıldığı 5216 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinde yer alan "…*d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek*" hüküm yetkinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Görüleceği üzere büyükşehir belediyesi sorumluluğunda bulunan alanlarda bulunan yerlere ruhsat vermek yetkisi büyükşehir belediyelerine aittir.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere 1924 yılında çıkarılan Kanun sebebiyle oluşan yetki karışıklığı 2017 yılında yapılan değişiklik ile son bulmuştur. Her yıl alınan ulusal tatil günlerinde çalışma izninin artık Büyükşehir Belediyesince verilmesi ve 2017 -2019 yılları arasında ilçelerce elde edilen gelirlerin idare tarafından tahsilatının yapılması gerekmektedir.

B) Yol Üstü Otopark İşletmeciliğinin İlçe Belediyelerince Yapılması

Yapılan incelemelerde, büyükşehir belediyesi görev ve sorumlulukları kapsamında yer almasına rağmen Seferihisar Belediyesi tarafından ihale yapılarak yol üstü otopark işletmeciliği yapıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları hüküm altına alınmış ve (f) bendinde; *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek*." hükmü tesis edilmiştir.

Buna göre büyükşehir belediyelerinde, ilçe belediyelerin yol üstü otopark işletebilmesi mümkün değildir. Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde de yol üstü otoparklar idarenin iştiraki konumunda olan İzelman AŞ'ye 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine istinaden meclis kararı ile işlettirilmektedir.

Ayrıca 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun *"Park ücretinin alınması, araçların çektirilmesi ve kaldırılması ile muhafazası"* başlıklı 79'uncu maddesinde; *"Karayolu üzeri park yerindeki araçlar için park ücreti, yetki ve sorumluluk alanına göre park yerini tespite yetkili idarece veya bu idare tarafından işletme izni verilen gerçek veya tüzel kişilerce alınabilir. Bunlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişi herhangi bir şekilde park ücreti alamaz. Erişme kontrollü karayolları (otoyol-ekspresyol) hariç olmak üzere büyükşehirlerde yetkili idareler, büyükşehir belediyeleridir. Birinci fıkra hükmüne aykırı olarak park ücreti alan veya almaya teşebbüs edenler, fiilleri daha ağır bir ceza gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde,*

www.balioglu.net

altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır." hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Kanun kapsamında düzenlenen haliyle ilçe belediyeleri tarafından yol üstü (sokak arası) otopark işletilmesi ve/veya işlettirilmesi halinde cezai müeyyideler öngörülmüştür. İzmir ilinde bir ilçe belediyesi olan Seferihisar Belediyesinin 1078,7 metre yol üzerinde yol üstü otopark işlettirildiği tespit edilmiştir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere Söz konusu uygulama gerek 5216 sayılı Kanun açısından gerekse 2918 sayılı Kanun açısından mevzuata aykırıdır. İdare tarafından mevzuata aykırı bu durumun sonlandırılması gerekmektedir.

C) Büyükşehir Belediyesinin Yetkisi Altında Bulunan Bazı Alanlarda İşgal İzni Vermek ve Denetlemek Yetkisinin İlçelere Bırakılması

Kurum hesap ve işlemlerinde yapılan incelemelerde kamulaştırma, yapım, bakım ve onarımından Büyükşehir Belediyesinin sorumlu olduğu bazı alanların işgal denetimlerini yapma yetkisinin ilçe belediyelerine bırakıldığı görülmüştür.

www.balioglu.net

Bilindiği üzere 6360 sayılı Kanun'la Büyükşehir Belediyelerinin bulunduğu illerde il özel idareleri kapatılmış ve büyükşehir sınırları il mülki sınırı olarak belirlenmiştir. Bu belirlemeden sonra ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında yetki yönünden çeşitli aksaklıklar ortaya çıkmıştır. İzmir Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.11.2018 tarih 1221 sayılı kararı ile *"Kıyı ve Sahil Şeridi, Yol, Meydan ve Yeşil Alan Yetki ve Görev Uygulama Yönetmeliği"* kabul edilerek büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki yetki ve görev dağılımı belirlenmiştir.

Yukarıda bahsedilen Yönetmelik'in "Yollar" başlıklı 4' üncü maddesinde:

"Ek-1 de belirtilen veya ek-1'de bulunmayan ancak Uygulama İmar Planlarına göre en az 17 metrelik yolların, bu yollar üzerindeki yaya alt ve üst geçitlerinin kamulaştırma, yapım, bakım ve onarımından büyükşehir belediyesi sorumludur." Hükmüne

"İşgal denetimi" başlıklı 10'uncu maddesinde:

" (1) işgale izin vermek, izinsiz işgalleri men etmek ve denetlemek görev ve yetkisi Büyükşehir Belediyesine aittir.

(2) Ek-1 de belirtilen alanlar haricindeki alanlarda işgallere izin vermek, izinsiz işgalleri men etmek ve denetlemek görev ve yetkisi İlçe Belediyelerine aittir." Hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümlerinden görüleceği üzere ek-1 de bulunan veya bulunmasa bile imar planına göre en az 17 metrelik yolların kamulaştırma, yapım, bakım ve onarımından büyükşehir belediyesi sorumludur. Ancak işgal denetimine ve iznine ilişkin ise yalnızca Ek-1 de yer verilen alanlarda büyükşehir belediyesine yetki verilmiştir. Yani büyükşehir belediyesince duruma göre kamulaştırma yapılacak veya onarım bakım masrafı yapılacak yerlerin işgal ecrimisilleri ve işgal denetimini ilçeler yapacaktır.

İşgal denetimlerinin ilçelerce yapılması; masrafına büyükşehir belediyesinin katlandığı alanların ecrimisil gelirini ilçe belediyeleri alması sonucu gelir kaybına ve işgalciler tarafından bu yerlere sabit yapılar yapılırsa veya üzerindeki yapılar tahrip edilmesi halinde büyükşehir belediyesince ilave masraflar yapılmasına sebebiyet verecektir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanında bulunan yerlerin işgal denetimi yetkisinin de mevzuat hükümleri doğrultusunda Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 9: İlçe Belediyelerinin Görev Sahasına Giren Yerlerde Büyükşehir Belediyesi Tarafından Asfalt ve Parke Yapılması

Yapılan incelemelerde Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçe belediyelerin görev sahasına giren bölgelerde 198.812.628,00 TL tutarında asfalt ve parke yapıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin "g" bendinde büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmenin büyükşehir belediyesinin görev ve sorumluluğu olduğu belirtilmiştir.

Mevzuat hükmünden anlaşılacağı üzere Büyükşehir Belediyesi tarafından yetki alanındaki bölgelerde belirtilen faaliyetler görev ve sorumluluk olarak sayılmasına rağmen

Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçe belediyelerinin görev sahasına giren bölgelerde de asfalt, yol bakım onarım, parke döşemesi gibi imalatlar sonucu 198.812.628,00 TL bütçe gideri yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak 5216 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Büyükşehir Belediyesinin görev sahası içinde bu faaliyetlerin yapılması gerekmekte olup ilçe belediyelerinin görev sahasına ilişkin yapılacak faaliyetlerin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi doğrultusunda yapılması uygun olacaktır.

BULGU 10: Opera Binası Yapım İşinde Konsorsiyum İçin Elzem Olan Özel Ortağın Hakkının Uzman Olmayan Ortağa Devredilmesi

Kurum ihalelerinde yapılan incelemelerde, 2017/121222 ihale kayıt numaralı "İzmir Opera Binası Yapılması" yapım işinde sahne mekaniği işleri özel uzmanlık gerektirdiği için iş A ve B olmak üzere iki kısma bölünmüş olup her iki kısım içinde iş bitirme belgesi verilmesi şartı konulmuştur. Sahne mekaniği işi için çeşitli yeterlilik şartları aranması sebebiyle ihaleye daha düşük teklif veren firmalar özel uzmanlık şartlarını sağlayamaması gerekçesiyle ihaleden elenerek ihale yüksek teklif veren konsorsiyum tarafından kazanılmıştır. Daha sonra özel uzman ortak tarafından işe başlamadan sözleşme diğer ortağa devredilmiş ve bu devire idarece izin verildiği görülmüştür.

www.balioglu.net

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 4'üncü maddesinde, Ortak girişim, *"İhaleye katılmak üzere birden fazla gerçek veya tüzel kişinin aralarında yaptıkları anlaşma ile oluşturulan iş ortaklığı veya konsorsiyumlar"* olarak açıklanmaktadır.

Yine 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun *"Ortak girişimler"* başlıklı 14'üncü maddesinde, konsorsiyum konusuna açıklık getirilmektedir. *"Ortak girişimler birden fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından iş ortaklığı veya konsorsiyum olarak iki türlü oluşturulabilir. İş ortaklığı üyeleri, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere, konsorsiyum üyeleri ise, hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere ortaklık yaparlar. İş ortaklığı her türlü ihaleye teklif verebilir. Ancak idareler, işin farklı uzmanlıklar gerektirmesi durumunda, ihaleye konsorsiyumların teklif verip veremeyeceğini ihale dokümanında belirtirler. ...konsorsiyum anlaşma ve sözleşmesinde ise, konsorsiyumu oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin, işin hangi kısmını taahhüt ettikleri ve taahhüdün yerine getirilmesinde koordinatör ortak aracılığıyla aralarındaki koordinasyonu sağlayacakları belirtilir." denilmektedir.*

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere konsorsiyum üyeleri, işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere ortaklık hak ve sorumluluklarını ayırırlar. Her ortak kendi uzmanlık alanındaki işleri yapmaktan sorumludur.

İdarenin ihalesini gerçekleştirdiği opera binası yapım işinde ihale, A kısmı bina yapımı, B kısmı ise sahne mekaniği olmak üzere 2 kısma ayrılmıştır. Sahne mekaniği işleri özel uzmanlık gerektirdiği için idare tarafından her iki kısım içinde ayrı ayrı iş bitirme belgesi talep edilmiştir. İhaleye teklif veren firmaların ihaleden elenme sebeplerine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 9:Opera Binası İhale Kararı Tablosu

İzmir Opera Binası Yapılması İhalesi		
Firma Adı	**Teklif Ettiği Bedel**	**Değerlendirme Sonucu**
… Konsoriyumu (ihaleyi Alan)	429.000.000,00	Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklif Olduğu Tespit Edilerek Söz Konusu İşin Bu Firmaya İhale Edilmesine Karar Verilmiştir.
… Tic.Ltd.Şti.Konsorsiyomu	379.600.000,00	Özel Ortağının Sunmuş Olduğu İş Deneyim Belgesinin Tasdik İşlemi Uygun Olmadığından ve Özel Ortağının Cirosu Yeterli Olmadığından Teklif Red Edilmiştir.
… Tic. A.Ş. Konsorsiyumu	337.000.000,00	Özel Ortağı Teklif Zarfı İçinde Banka Referans Mektubu Sunmadığından ve Özel Ortağının Sunmuş Olduğu İş Deneyim Belgesinin Tasdik İşlemi Uygun Olmadığından Teklifi Red Edilmiştir.

www.balioglu.net

…Ltd.Şti. Konsorsiyumu	327.490.000,00	Özel Ortağı Geçerli Bir İş Deneyim Belgesi Sunmadığından Teklifi Red Edilmiştir.

Yukarıda yer verilen tablodan görüleceği üzere ihaleye en düşük 327.490.000,00 TL teklif verilmiştir. Diğer istekliler ihaleden elendiği için ihale 429.000.000,00 TL teklif veren istekli üzerine bırakılmıştır. İsteklilerin ihaleden elenme sebepleri incelendiğinde tamamı özel ortağın iş deneyim şartlarını taşımadığı gerekçesine dayanmaktadır. Yani işin iki kısma ayırılarak sahne mekaniği için ayrı iş bitirme belgesi istenmesinin idareye maliyeti 101.510.000,00-TL olmuştur.

İşin yapım aşamasında yüklenici tarafından 18.01.2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32'nci maddesi ile 4735 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 4'üncü madde hükmü gereği devir talebinde bulunulmuş, Strateji Geliştirme Başkanlığının yazısı ve idarenin oluru ile özel ortağın sorumluluğunda bulunan ve sözleşme eki teklif mektubunda da 79.000.000,00 TL teklif bedeli olan ihalenin B kısmı, sahne mekaniği işlerine ait tüm hak ve yükümlülükler, konsorsiyum koordinatör ortağı olan firmaya devredilmiştir.

www.balioglu.net

Kamu idaresi cevabında sözleşmelerin imalat girdilerinde meydana gelen beklenmeyen fiyat artışları dolayısıyla ülkemizin kalkınması için çok önemli olan büyük projelerin ve kamu hizmetlerinin aksamaması ve oluşan mağduriyetlerin giderilmesini teminen, yüklenicilere idare onayına bağlı olarak fesih ya da devir hakkı verilmesinin amaçlandığı belirtilerek söz konusu konsorsiyumun sahne mekaniği işleri yüklenicisinin tüm yasal hak ve sorumluluklarını diğer ortağa devredilmesinin Başkanlık Makamı oluruyla gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Ayrıca yapımı özellik gerektiren opera binası yapılması işinde ihale aşamasında istenmiş olan ön yeterliliğe sahip olmayan ve ihaleden elenmiş firma tekliflerinin baz alınarak maliyet kıyaslanmasının doğru sonuç vermeyeceği gibi ihalenin gerçekleştiği tarih itibariyle ekonomik daralmanın gerçekleşebileceği tahmin edilebilir olmadığı belirtilmiştir.

Her ne kadar 4735 sayılı Kanun'a maliyet artışları nedeniyle yüklenimi ortak girişim tarafından yürütülen sözleşmelerde ortaklar arasında devir yapabilme imkânı getirilmişse de bu devir bir zorunluluk olarak düzenlenmemiş ve idarelerin izni ve onayına bırakılmıştır. İdareler kurumun hak ve menfaatlerine göre devir talebini değerlendirecekler ve firmanın ekonomik koşullar nedeniyle işi layıkıyla yapamayacağı anlaşılırsa devire veya feshe onay vereceklerdir.

İdarenin devire izin verdiği ihalede uzman ortak Avusturya kökenli Türkiye'de dar mükellefiyeti bulunan firmadır. Yurt içinde maliyet artışları bilindiği üzere döviz kaynaklı dalgalanmalar neticesinde oluşmuştur. Yurt dışı kökenli bir firma bu maliyet artışlarından minimum düzeyde etkilenecek hatta döviz artışından kaynaklı fayda bile elde etmiş olacaktır.

Yukarıda bahsedildiği üzere, opera binası yapım işinin mekanik sahne sistemlerinin uzman firma aracılığıyla yapılması koşulunun belediyeye maliyeti 101.510.000,00 TL'dir. Bu uzman firma tarafından iş yapılması için belediye %30 daha fazla maliyete katlanmak zorunda kalmıştır. Belediye için bu kadar yüksek maliyete sebebiyet veren koşulun devrine izin verilmesi kurum menfaatleri açısından olumlu olmayacaktır. Çünkü firma işi yapamayacak veya aciz durumuna düşebilecek bir firma değildir.

Kamu yönetiminin temel yasası olan 5018 sayılı Kanun'un "*Hesap verme sorumluluğu"* başlıklı 8'inci maddesinde: *"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."* denilmektedir. Madde metninden görüleceği üzere, kamu görevlileri kaynakların yalnızca hukuka uygun kullanımından sorumlu tutulmamıştır. Hukuka uygun olmasının yanında etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının da gerektiği açıkça belirtilmiştir.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, idare tarafından mekanik sahne işleri için katlanılan maliyet göz önünde bulundurularak özel ortağın kendi hakkını koordinatör ortağa devretmesi talebinin idarece uygun görülmesi sonucu kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmadığını göstermektedir.

BULGU 11: İtfaiye Uygunluk Raporlarının Düzenlenmesinde Eksiklikler Bulunması

Yapılan incelemelerde Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen itfaiye uygunluk raporlarında mevzuata aykırı hususların bulunduğu tespit edilmiş olup bu hususların İdarenin teftiş makamlarınca da raporlaştırıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7'nci maddesinin u bendinde:

"İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek." hükmü ile itfaiye hizmeti büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin *"Belediye itfaiye raporlarının verilmesine ilişkin uyulacak usul ve esaslar"* başlıklı EK 1'inci maddede:

"Belediye itfaiye teşkilatına, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre yangına karşı gerekli önlemlerin alındığını gösteren itfaiye raporunun düzenlenmesi için başvurulması halinde belediye itfaiye teşkilatının ilgili görevlisi başvuruya konu işyerini yerinde inceler ve raporunu, yaptığı tespitleri esas alarak hazırlar. İtfaiye raporu verilmesi işlemleri sırasında başvuru sahiplerinden yangın söndürme cihazı belgesi (fatura veya dolum fişi fotokopisi), işyerinden yangın tedbirlerini aldığına dair taahhütname veya diğer bir belge istenmez. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre itfaiye raporu gerektirmeyen işyeri kapsamında yer alan işyerleri için belediye itfaiye teşkilatınca itfaiye raporu düzenlenmez. İtfaiye raporu gerektirmeyen işyerleri için itfaiye raporu alınmak üzere başvurulması halinde başvuru sahibine itfaiye raporu düzenlenmeyeceği hususu yazılı olarak bildirilir. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre yangına karşı gerekli önlemlerin alındığını gösteren itfaiye raporunun düzenlenmesi için yapılan işlemler sırasında itfaiye raporuna konu binaya ait yapı ruhsatı belgesine gerek duyulması halinde yapı ruhsatına ilişkin bilgiler Kimlik Paylaşım Sistemi üzerinden alınır. İtfaiye raporunun düzenlenmesine ilişkin işlemler sırasında başvuru sahiplerinden ayrıca yapı ruhsatı belgesinin sureti istenmez. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümleri gereği yangına karşı gerekli önlemlerin alındığını gösteren itfaiye raporlarına ilişkin bilgiler elektronik ortamda kayıt altında tutulur ve itfaiye raporunun düzenlendiği gün itfaiye raporuna ilişkin kayıtlar yetkili idareyle elektronik ortamda paylaşılır." denilmektedir.

İlgili madde hükümlerinde de detaylı olarak açıklandığı üzere, İdarenin sorumluluğunda olan itfaiye hizmetleri amacıyla yapılan denetimler sonucu uygunluk raporları

www.balioglu.net

oluşturulmaktadır. Yapılan incelemelerde bu raporlarda mevzuata aykırı hususların bulunduğu, gerçeğe aykırı raporların düzenlendiği görülmüş olup bu hususların Büyükşehir Belediyesi teftiş makamlarınca da raporlandığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğunda olan hizmet gereğince yapılan denetimlerde düzenlenen raporların mevzuata aykırı olması idarenin iç kontrol sisteminde zafiyetlerin yaşandığını göstermektedir. Bu kapsamda idare faaliyetlerinin iş akış süreçleri analiz edilerek benzer problemlerin yaşanmaması adına gerekli önlemlerin alınması gerekmekte olup iç kontrol sisteminin etkin çalışmasını sağlayacak iç denetim faaliyetlerinin düzenli olarak icra edilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Hafriyat Alanlarının Etkin Olarak Kullanılmaması ve Hafriyat Gelirlerinin İlçe Belediyelerince Toplanması

Büyükşehir Belediyesi tarafından hafriyat alanlarının etkin olarak kullanılmadığı ve İdarenin bilgisi dahilinde ilçe belediyelerince hafriyat alanları olarak belirlenen yerlerde hafriyat gelirlerinin ilçe belediyelerince toplandığı görülmüştür.

www.balioglu.net

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin *"Bakanlığın görev ve yetkileri"* başlıklı 6 ncı maddesinde: "*Bu Yönetmelik kapsamında yer alan atıkların yönetimine ilişkin program ve politikaları saptamak, Yönetmeliğin uygulanmasına yönelik işbirliği ve koordinasyonu sağlamak ve gerekli idari tedbirleri almakla, ... yükümlüdür."* denilmektedir.

İzmir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün yukarıdaki madde hükmüne istinaden *"Çevrenin Korunması"* konulu 44534 sayılı yazısında özetle; ilçe belediyelerince tarım arazilerinde dolgu/tesviyesi, yol kotundan düşük arazilerde dolgu/tesviyesi, geçici depolama yerleri için ilçe belediyesince izinlerin verilmesi ve izinler verilirken;

1)Dolgu yapılacak alanın bilgileri,

2) Alanda yapılacak kübaj miktarı,

3) İşin süresi,

4) Yönetmelikte belirlenen esaslara göre çalışma yapılması gerektiği,

5)Çalışma yapılırken atık taşıma izin belgesine sahip araçlar ile çalışılması ve ilgili ilçe belediyesinden ek-2 belgesinin alınması gerektiği,

6) Dolgu işleminin sadece hafriyat toprağı ile yapılması,

şartları belirtilmiş, ilçe belediyeleri tarafından verilen izinlerin hızlı bir şekilde İzmir Büyükşehir Belediyesine bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından bu yazıya istinaden ilçe belediyesinin hafriyat döküm yeri olarak izin verdiği alanlarda herhangi bir denetim ve kontrolün yapılmadığı ve bu bölgelerde ilçe belediyelerince farklı gelir adlarıyla hafriyat döküm bedellerinin atık üreticilerinden tahsil edildiği tespit edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu *"Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin i bendinde *"...Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisıhhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak..."* hükmüne yer verilmiş ve büyükşehir belediyelerinin hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirme sorumluluğu olduğu belirtilmiştir.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin *"Belediyelerin görev ve yetkileri"* başlıklı 8'nci maddesinde;

İl belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri dışında ise ilçe belediyeleri,

a) Hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla,

www.balioglu.net

b) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmekle,

c) Depolama sahası yerinin seçimi, inşaatı veya işletilmesi sırasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almak veya aldırtmakla,

d) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle,

e) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama, taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceği şekilde ilan etmekle,

f) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması ve bertarafı faaliyetlerini denetlemekle,

g) Belediye sınırları içindeki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri ile depolama sahalarına izin vermek ve gerektiğinde bu izni iptal etmekle,

h) Toplanan inşaat/yıkıntı atıklarını öncelikle altyapı çalışmalarında kullanmak/kullandırmakla,

ı) Belediye sınırları içinde oluşan, toplanan, geri kazanılan ve bertaraf edilen hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarına ilişkin istatistiki bilgileri valilikler aracılığı ile yıl sonunda Bakanlığa bildirmekle,

j) Doğal afet atıklarının yönetimi konusunda valilik koordinasyonunda oluşturulan Kriz Merkezi kararlarını uygulamakla, yükümlüdürler." Şeklinde belirtilmiştir.

Maddede büyükşehirlerde hafriyat yönetimine ilişkin tüm yetkinin büyükşehir belediyelerinde olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak yapılan incelemelerde ilçe belediyeleri tarafından belirlene hafriyat döküm alanlarında, ilgili il müdürlüğü yazısı dayanak alınarak, atık üreticilerinden ücret tahsil edildiği hatta Büyükşehir Belediyesi yapım ihalelerinden çıkan hafriyatların bile bu alanlara dökülerek ücretlendirmelerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde: "…*Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere,*

www.balioglu.net

8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir…" hükmüne istinaden Büyükşehir Belediyesinin üç adet hafriyat alanı Büyükşehir Belediye Şirketi tarafından işletilmesi devam ederken başka sahaların İdarenin bilgisi dahilinde ilçe belediyeleri tarafından hafriyat alanı gibi ücretlendirilmesi ve bu gelirden mahrum kalınması Büyükşehir Belediye gelirleri için olumsuz bir durum yaratmaktadır. Yine bu alanlara dökülen miktara ilişkin hem Büyükşehir Belediyesi tarafından hem de ilçe belediyesince bir kontrolünün yapılmaması sebebiyle İzmir ilinde hafriyat miktarı ve hafriyat tutarına ilişkin bir tespitte yapılamamaktır.

Sonuç olarak 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere hafriyat konusunda hem Kanun hem de ikincil mevzuatta belirtilen yükümlülüklerin idare tarafından uygulanması gerekmektedir.

BULGU 13: Büyükşehir Belediyesinin İktisadi Teşebbüslerinin Sürekli Zarar Etmesini Önleyici Tedbirlerin Alınmaması

www.balioglu.net

Yapılan incelemelerde, Büyükşehir Belediye İktisadi Teşebbüslerinin sürekli zarar etmesi sebebiyle her yıl idare tarafından sermaye artırımına gidildiği görülmüştür. 2014-2020 yılları arasında büyükşehir belediyesinin zarar eden şirketleri için yapmış olduğu sermaye artırım tutarı 2.758.302.706,29 TL olarak tespit edilmiştir.

Büyükşehir belediyesinin ulaşım, alt yapı, kültürel faaliyetler gibi yerel idarelerin yapması gereken sosyal maliyet açısından katlanılması zorunlu sosyal hizmetlerle iştigal eden şirketleri olduğu gibi fuar, park, restoran, tesis işletmeciliği gibi ticari faaliyeti esas alan, kar edilmesi muhtemel faaliyetlerle iştigal edilen iktisadi teşebbüsleri de mevcuttur.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde *; "Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir…*" denilmek suretiyle büyükşehir belediyelerinin iktisadi teşebbüslerine Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belirtilen yerlerin işletmesinin devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu idaresi cevabında belediye şirketlerinin belediye hizmetlerinin daha etkili, verimli, ekonomik şartlarda sunulması, değişen ekonomik ve sosyal şartlar gereği bürokrasiden uzak hizmetlerin hızlı yürütülmesini sağlamak amacıyla kurulduğunu, belediye hizmetleri faaliyetleriyle iştigal edilmesi sebebiyle kar amacı güdülmediği, son dönemlerde Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanlarının genişlemesi sebebiyle işletme ve personel maliyetlerinin arttığı ayrıca ulaşım, alt yapı, kültürel faaliyetler alanında hizmet veren şirketlerinin hizmet sunumuna ilişkin maliyetlerinin katlanarak arttığı belirtilerek sürekli zarar edilmesinin sebepleri izah edilmiştir. Ayrıca belediye şirketlerinin zararlarının ülke genelinde bulunduğu da vurgulanmıştır.

Ancak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından belirtilen madde hükmüne istinaden, bu yerlerin kendi şirketlerince işlettirilmesi ile Büyükşehir Belediye ihalelerinin bu şirketlerce yüklenilmesi gibi usullerle belirli alanlarda şirketlere kaynak aktarımı yapılmasına rağmen, bu şirketlerin sürekli zarar ettiği bu zararların ise ulaşım, alt yapı, kültürel faaliyetler de olduğu gibi hafriyat, fuar, park, restoran, tesis işletmeciliği gibi kar edilmesi olağan şirket faaliyetlerinde de olduğu görülmüştür. Ayrıca herhangi bir faaliyette bulunmamasına rağmen iki şirkette de sabit giderlerin karşılanması amacıyla sermaye artırımında bulunularak şirket zararının karşılandığı da tespit edilmiştir. Yine bazı şirketlerin personel maliyetini bile karşılayamaması şirket yönetimlerinde zaafiyetlerin yaşandığını göstermeketedir.

www.balioglu.net

Belediyeler mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan idari mali özerkliğe sahip belirli görev ve sorumluluklar yüklenmiş kamu tüzel kişilikleridir. Bu görev ve sorumluluklar 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde belirtilmiş olup ilgili maddede ekonominin ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerinin belediyelerin görev ve sorumluluklarından olduğu açıkça vurgulanmıştır.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere belediyelerin ekonomi ve ticari alanda rol almasının en kolay yöntemi olarak seçilen iktisadi teşebbüslerin belediyenin sosyal maliyet olarak yüklenmesi zorunlu alanlarda zarar etmesi makul karşılanması gerekirken; hafriyat, fuar, park, restoran, tesis işletmeciliği gibi kar edilmesi olağan belediye faaliyetlerinde ise kar elde edilmesi ve elde edilen bu kar sonucu büyükşehir belediyesi bütçesine katkıda bulunulması gerekmektedir.

BULGU 14: Belediye Şirketinin İşlettiği Otoparklara Akıllı Otopark Sistemlerinin Kurulumu, Yazılımı, Bakımı ve Onarımının Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılması

Yapılan incelemelerde, Büyükşehir Belediyesi ile İzelman AŞ arasında 11.09.2017 tarihli Büyükşehir Belediye Meclis kararına istinaden 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin a bendi kapsamında protokol yapılmış olup bu protokolle Büyükşehir Belediyesi bütçesinden 1.260.675,00 TL şirketin işletmiş olduğu otoparklara akıllı sistemlerin kurulumu, yazılımı, bakım ve onarımına ilişkin ödemeler yapılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Diğer Kurumlarla İlişkiler"* başlıklı 75'inci maddesinin a bendinde; *"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;*

a) Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır." denilmektedir*."*

Yukarıda belirtilen madde hükmünde belediyeler tarafından mahalli idareler ve diğer kamu kurumlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabileceği belirtilmiş olup Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından 11.09.2017 tarihli alınan kararla belediye şirketi olan İzelman AŞ ile böyle bir protokol yapılması mevzuat açısından mümkün değildir. Çünkü belediye şirketi belediye sermayesi ile özel hukuk tüzel kişisi olarak maddede sayılan kamu kurumlarından değildir.

Kamu idaresi cevabında, Akıllı Trafik Yönetim, Denetim ve Bilgilendirme yapım işi kapsamında İzmir kent genelinde tüm sinyalize kavşaklar akılı hale getirildiği, önemli noktalara izleme kameraları, kırmızı ışık, hız, gabari, park ihlal sistemleri, çağdaş kentlerin gerektirdiği yayalaştırılmış bölgeler, görme engellilere yönelik sistemler, itfaiye araçlarına öncelik sistemi ile otopark sistemlerinin kurulup faaliyete geçirildiği, bu sistemin İdare tarafından yönetildiği, İzelman AŞ yönetimi ve personelinin sistem ile bir bağı bulunmadığı ve şirkete herhangi bir donanım zimmet veya devri yapılmadığı ifade edilse de söz konusu şirket ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin a bendi kapsamında protokol yapılmış olup bu protokolle Büyükşehir Belediyesi bütçesinden 1.260.675,00 TL şirketin işletmiş olduğu

www.balioglu.net

otoparklara akıllı sistemlerin kurulumu, yazılımı, bakım ve onarımına ilişkin ödemeler yapılmıştır.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere Büyükşehir Belediyesi tarafından 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi hükmüne istinaden yapılan bir protokol ile belediye şirketince işletilen otoparklara büyükşehir belediyesi bütçesinden harcama yapılması mümkün değildir. 1.260.675,00 TL idare tarafından belediye şirketinin işlettiği otoparklara harcama yapılmış olup bu tutarın şirketten tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 15: Belediye Sınırları İçerisinde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bir Kısmına Ait İlan Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatlarının Yapılmaması

Kurum hesap ve işlemlerinde yapılan incelemelerde, büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan bazı işyerlerinin ilan ve reklam vergisi beyannamelerini verilmediği ve beyanname vermeyen işyerlerinin tespitinde aksaklıklar yaşandığı görülmüştür.

2464 sayılı Kanun'un *"İlan ve Reklam Vergisi"* başlıklı bölümün *"Konu"* başlıklı 12'nci maddesinde; *"Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü İlan ve reklam, İlan ve Reklam Vergisine tabidir."*

"Mükellef ve sorumlu" başlıklı 13'üncü maddesinde: *"İlan ve Reklam Vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişilerdir.*"

"Verginin tarhı ve ödenmesi" başlıklı 16'ncı maddesinde ise;

"*Vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, tarh ve tahakkuk ettirilir. Beyannameler vergi tarifesinin 1, 2, 3, 4, 5 ve 6'ncı bentlerinde yazılı ilan ve reklamlarda bunların yayınlandığı, dağıtıldığı veya teşhir edildiği mahallin belediyesine verilir,*

İlan ve Reklam Vergisi, beyanname verme süresi içinde ödenir. Şu kadar ki belediye meclisleri vergi tarifesinin 1, 2 ve 4'üncü bentlerinde yazılı yıllık ilan ve reklamlara ait vergileri, yılı içinde, iki eşit taksitte almaya yetkilidirler.

www.balioglu.net

İlan ve Reklam Vergisinin ödendiğinin belgelendirilmesi yönünden ilgili belediyeler gerekli usulleri ihdas edebilirler." hükümleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere yeni verilecek ilan ve reklamlar reklam işi yapılmadan önce ilgililerce beyan edilecek ve 2 taksit halinde ödenebilecektir. Mutat olarak devam eden ilan ve reklamlar ise her yıl Ocak ayında ilgililerce beyan edilecek ve ödenecektir. Büyükşehir Belediyesi tarafından 14 adet yoklama memuru görevlendirilmiş ve sahada yapılacak kontroller ile kayıp ve kaçak en aza indirmeye çalışılmıştır.

Bilindiği üzere 6360 sayılı Kanun ile Büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırı olarak belirlenmiş ve yetki alanı oldukça genişletilmiştir. Kurum personeli ile yapılan görüşmede büyükşehir yetki alanında yer alan bütün yerlere gidilmeye çalışıldığı ancak tamamına gidildiği varsayılsa bile bunun yılda bir kere gerçekleştirilebildiği ve ilan reklam verenlerin bu tarihten sonra asmış oldukları reklamların tespitinin yapılamadığı anlaşılmıştır. Yine kurum zabıta birimleri ile ilan ve reklam tespitine yönelik koordinasyonun olmadığı yalnızca gelir birimince denetimlerin yapıldığı ifade edilmiştir

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere; yoklama memurlarının yılda bir yapacakları rutin kontrollerden sonra asılan ilan ve reklamların tespitinin gerçekleştirilmediği anlaşılmıştır. İdare tarafından gerekli alt yapının sağlanarak İlan Reklam Vergisi gelirine yönelik sağlıklı bir kontrol mekanizması kurulması gerekmektedir.

BULGU 16: Büyükşehir Belediyesi Tasarrufunda Bulunan Reklam Alanlarının İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Yaşanması

Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetki alanında bulunan alanlarda kurulu reklam panoları ile materyallerinin gelir getirici faaliyet olarak kiraya verilmediği, kurulu bütün ilan ve panoların büyükşehir hizmet ve tanıtımları için kullanıldığı ve gelir getirmemenin yanı sıra önemli ölçüde reklam gideri gerçekleştirildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesi:

"Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları… ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve

ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek." hükmü,

"Belediyenin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesi:

"... e) 7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri." Hükümleri gereği büyükşehir yetki alanında bulunan meydan, bulvar, cadde vb yerlerde ilan-reklam ile ilgili hususlarda gerekli düzenlemeleri yapmak buraları işletmek ve işlettirmek ve ilan reklam vergilerini toplamak yetkisi büyükşehir belediyesine verilmiştir.

Bilindiği üzere 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarını kapsar hale getirilmiş ve en işlek meydan, bulvar, cadde vb. yerlerde büyükşehir belediyelerine yetki tanınmıştır. Bu yetki sonucunda ilçe belediyeleri için önemli gelir kaynağı olan ilan reklam vergilerini tahsil etmenin yanı sıra bu alanların kiraya verilerek işletilmesi sonucunda elde edilen gelirlerde ilçe belediyelerinden alınarak büyükşehir belediyelerine verilmiştir.

www.balioglu.net

Ülkemizdeki uygulamalarda belediyeler bu reklam materyallerini kiraya vermekte ve kiralamadan elde ettiği gelirin yanı sıra 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince de ilan ve reklam veren kişilerden İlan Reklam Vergisi almaktadır. Yani Büyükşehir Belediyesince bu alanların kiraya verilmemesi sonucu hem kira gelirlerinden hem verilecek ilan ve reklamlardan elde edilecek İlan Reklam Vergisi'nden mahrum kalınmaktadır.

Büyükşehir Belediyesince ilan reklam panolarının boş durması durumunda kötü görüntü oluşacağından sürekli olarak belediye hizmetlerinin tanıtımın asıldığı, her yıl bu tanıtımların matbaada basımı ve duraklara asılması için ihale gerçekleştirildiği ve harcamalar yapıldığı görülmüştür. Oysa diğer belediyelerce bu alanların kullanımı kiraya verildiğinde hem gelir elde edilmekte hem de sözleşmelerde reklam alanlarının belirli kısmının hizmetlerin ve duyuruların halka iletilmesi amacıyla belediye tarafından kullanılacağına ilişkin hükümler konularak gerekli tanıtımların gerçekleştirildiği görülmüştür.

24/12/2003 Tarih 25326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Bakanların ve üst yöneticilerin hesap verme sorumluluğu*" başlıklı 4'üncü bölümünün 11'inci maddesinde *"...belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet*

gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar" denilmektedir.

Kamu idaresi cevabında 21.01.2021 tarihinde İdareye ait tanıtım alanlarının kiralama ihalesinin yapıldığı ve İdare ile yüklenici firma arasında 26.02.2021 tarihinde sözleşme imzalandığı belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanun hükümleri gereğince üst yöneticiler sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasını sağlamasından sorumludurlar. 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere; İdare tarafından ilan ve reklam panoları kiraya verilerek hem kira geliri elde edilmesi hem de bu alanlarda yayınlanan ilanlardan İlan Reklam Vergisi alınması suretiyle İdarenin gelirlerinin arttırılması mümkün olacaktır.

www.balioglu.net

Sonuç olarak kamu idaresi cevabında söz konusu tanıtım alanlarına ilişkin kiralama ihalesinin yapıldığı ifade edilmiş olup konu müteakip yıl yapılacak incelemelerde izlenecektir.

BULGU 17: Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması

Kurum hesap ve işlemlerinde yapılan incelemelerde, Büyükşehir Belediyesi yetki alanında faaliyet gösteren işyerlerinin Çevre Temizlik Vergisi'nin tahakkuk ve tahsilinin yapılmadığı, Çevre Temizlik Vergisi'nin ilçe belediyelerince toplandığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 44'üncü maddesinde;

"Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir. Verginin mükellefi, binaları kullananlardır. Mükellefiyet binanın kullanımı ile başlar.

(Değişik dördüncü fıkra: 30/12/2004-5281/18 md.) Konutlara ait çevre temizlik vergisi, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15 YKr, diğer yerlerde 12 YKr olarak hesaplanır.

(Değişik beşinci fıkra: 30/12/2004-5281/18 md.) İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait Çevre Temizlik Vergisi, aşağıdaki tarifeye göre alınır ve büyükşehirlerde % 25 artırımlı uygulanır.

... İş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılır. Tahakkuk eden vergi, bir defaya mahsus olmak üzere, belediyelerin ilan mahallerinde bir ay süreyle topluca ilan edilir. İş yeri ve diğer şekilde kullanılan binalarla ilgili olarak tahakkuk eden bu vergi, her yıl, emlak vergisinin taksit sürelerinde ödenir." denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere konutlara ait ÇTV'ler su faturası ile birlikte tahsil edilirken iş yerlerine ait ÇTV'ler Kanun'da yer alan tarifelere göre belediyelerce tahakkuk ettirilecektir. Ancak Büyükşehir Belediyesince Çevre Temizlik Vergisi'ne yönelik herhangi bir tespit ve çalışma yapılmadığı vergilerin ilçe belediyelerince tahsil edildiği görülmüştür.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere Büyükşehir belediyesince ilçe belediyeleriyle gerekli koordinasyon sağlanarak Çevre Temizlik Vergisi'ne yönelik alt yapının en kısa zamanda tamamlanması ve gelirin tahsilinin yapılması uygun olacaktır.

BULGU 18: İdarenin Yapım İşlerinde Kontrol Görevlisi Olarak Çalışan Personelin Aynı Anda İşin Başında Bulunamayacak Şekilde İş Yükü Tesis Edilmesi

Yapılan incelemelerde, idarenin yapım işlerinde kontrol görevlisi olarak çalışan personelin aynı anda işin başında bulunamayacak şekilde iş yükü tesis edildiği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "*Yapı Denetim Görevlilerinin Sorumluluğu"* başlıklı 31'inci maddesine göre;

"Yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılma masından ortaya çıkan zarar ve ziyandan onbeş yıl süre ile yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur. Ayrıca haklarında 28 inci madde hükümleri uygulanır."

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 4'üncü maddesinde*, yapı denetim görevlisi;*

"İdare tarafından, işlerin denetimi için görevlendirilecek bir memur veya bir heyeti

ve/veya idare dışından bu işleri yapmak üzere görevlendirilen gerçek veya tüzel kişi veya kişileri, ...ifade eder,"

Şeklinde tanımlanmış, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 14'inci maddesinde;

Sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işleri, idare tarafından görevlendirilen yapı denetim görevlisinin denetimi altında, yüklenici tarafından yönetilir ve gerçekleştirilir. Herhangi bir işin, yapı denetim görevlisinin denetimi altında yapılmış olması yüklenicinin, üstlenmiş olduğu işi bütünüyle projelerine, sözleşme ve şartnamelerine, fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmak hususundaki yükümlülüklerini ve sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Yüklenici, üstlenmiş olduğu işleri, sorumlu bir meslek adamı olarak fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmayı kabul etmiş olduğundan, kendisine verilen projeye ve/veya teknik belgelere göre işi yapmakla, bu projenin ve/veya teknik belgelerin iş yerinin gereklerine, fen ve sanat kurallarına uygun olduğunu, ayrıca işin yapılacağı yere, kullanılacak her türlü malzemenin nitelik bakımından yeterliliğini incelemiş, kabul etmiş ve bu suretle işin teknik sorumluluğunu üstlenmiş sayılır…

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 15'inci maddesinde*;*

"Yüklenici bütün işleri yapı denetim görevlisinin, sözleşme ve eklerindeki hükümlere aykırı olmamak şartı ile vereceği talimata göre yapmak zorundadır. Yüklenici kullanacağı her türlü malzemeyi yapı denetim görevlisine gösterip iş için elverişli olduğunu kabul ettirmeden iş başına getiremez. Malzemenin teknik şartnamelere uygun olup olmadığını inceleyip gözden geçirmek için yapı denetim görevlisi istediği şekilde deneyler yapabilir ve ister işyerinde, ister özel veya resmi laboratuarlarda olsun, bu deneylerin giderleri sözleşmesinde başka bir hüküm yoksa yüklenici tarafından karşılanır. Yüklenici, deneylerin işyerinde yapılmasını isterse bunun için gerekli araç ve teçhizatı kendisi temin eder. Yapı denetim görevlisinin kabul ettiği malzemeden mümkün olanların örnekleri mühürlenerek işin geçici kabulüne kadar saklanır. Yüklenicinin işyerine getirdiği malzemenin, teknik şartnamesine veya daha önce alınmış mühürlü örneğine uygun ve işe elverişli olmadığı anlaşıldığı takdirde yüklenici, yapı denetim görevlisinin bu hususta yazılı tebliğ tarihinden başlamak üzere on gün içinde bu malzemeyi işyerinden kaldırıp uzaklaştırmak zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde yapı denetim görevlisi bu malzemeyi, bütün zarar ve giderleri yükleniciye ait olmak üzere, işyeri çevresi dışına çıkarmaya yetkilidir. Yüklenici tarafından fen ve sanat kurallarına aykırı olarak kusurlu yapıldıkları anlaşılan iş kısımlarını yıktırıp yükleniciye yeniden yaptırmak hususunda yapı denetim görevlisi yetkilidir. Yüklenici, bu konuda kendisine yazılı olarak verilen talimat

www.balioglu.net

üzerine, belirlenen süre içinde söz konusu iş kısımlarını ayrıca bir bedel istemeksizin yıkıp yeniden yapmak zorundadır. Bu hususta bir gecikme olursa sorumluluğu yükleniciye aittir." denilmektedir.

Bilindiği üzere, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırı olarak belirlendiği için belediyenin görev alanı genişlemiş ve ilçelere de hizmet götürülmeye başlanmıştır. İlin coğrafi büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda aynı kontrol teşkilatının birden fazla ilçede yürütülen işleri takip edebilme kabiliyeti oldukça azalmaktadır.

Tüm bu mevzuat hükümleri ışığında idare tarafından görevlendirilen kontrol görevlilerin işlerin başında bulunmasını engelleyecek düzeyde iş yükünün bulunması yapım işlerinin denetim içinde yürütülmesini engellemekte ve geri dönüşü imkansız giderlerin oluşması için risk doğurmaktadır.

Sonuç olarak 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere iki ilçe arası mesafenin uzak olduğu İzmir ilinde kontrol görevlilerine iş dağıtımının iş yerinde bulunmasını engellemeyecek şekilde verilmesi ve kamu kaynakların denetiminin sağlanması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 19: İşçilerin Yıllık İzinlerin Kanuna Uygun Şekilde Kullandırılmaması

Yapılan incelemelerde yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve birikmiş yıllık izne sahip işçiler olduğu görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği, 56'ncı maddesinde yılık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu, 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği, 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik'le gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de Kanun'a paralel şekilde yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Ayrıca 4857 sayılı Kanun'un *"Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık"* başlıklı 103'üncü maddesinde 59'uncu madde gereğince hak edilmiş izni kullanmadan iş akdinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz doksan beş Türk Lirası idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İşçilerin emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmektedir. Yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden olacağı için işçinin lehine bir durum yaratılmaktadır. Bu uygulama da işçilerin yıllık izinlerini kullanmaktan ziyade son ücretleri üzerinden karşılığını almalarına neden olmaktadır. Ancak anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilecektir. Ayrıca biriken yıllık izin sürelerinin ücrete dönüşmesi halinde idare açısından yüksek miktarlarda ödeme yapma zorunluluğu doğacaktır.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, kurum bünyesinde çalışan işçilerin yıllık izinlerinin kullandırılması hususunda kamu idaresi gerekli tüm tedbirleri almalı ve idare ek mali külfete katlanmamalıdır.

BULGU 20: Büyükşehir Belediyesine Kontrollük Hizmeti İçin Verilen Araçların Amacı Dışında Kullanılması

Yapılan incelemelerde İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton ve Asfalt Enerji Üretim ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Tic. ve San. AŞ tarafından idareye yapım işinin kontrollük hizmeti için verilen araçların amacı dışında kullanıldığı görülmüştür.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton Ve Asfalt Enerji Üretim Ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Tic. Ve San. AŞ'nin yüklenicisi olduğu *"İl Sınırları İçindeki Ulaşım Yollarının Asfalt Kaplaması Bakım ve Onarımının Yapılması"* yapım işinin sözleşme maddesinde: "*Kontrollük hizmetlerinin yerine getirilebilmesi amacıyla yüklenici tarafından beş ve beş yaşından küçük otuz beş adet binek araç temin edilecektir. Araçların her türlü masrafı: Yakıt,*

tamir, şöför vb giderler yükleniciye aittir." denilmektedir. Ancak idarenin taşıtlarının incelenmesi neticesinde şirket tarafından şoför dahil her türlü giderinin karşılandığı bu araçların yapım işi bünyesinde kontrollük hizmeti kapsamında kullanılması gerekirken başkan danışmanı, meclis başkanvekili, basın iletişim koordinatörü gibi üst düzey bürokratlarca kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere bu araçların yapım işi kapsamında kontrollük hizmeti amacına uygun şekilde kullanılması gerekmektedir.

BULGU 21: İdare Tarafından Tahsil Edilmesi Gereken Alt Yapı Faaliyet Bedellerin Fiili Durum Üzerinden Hesaplanmayıp Proje Üzerinden Alınması

İdare tarafından sorumluluk alanında yapılan alt yapı faaliyetleri için AYKOME mevzuatı gereği tahsil edilmesi gereken bedellerin fiili durum üzerinden hesaplanmadığı görülmüş olup bu bedellerin proje üzerinden alındığı tespit edilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Alt Yapı Koordinasyon Merkezi Kuruluş, Görev, Çalışma ve Usulleri Uygulama Yönetmeliği'nin *"Ruhsat ve Ruhsat Bedelleri"* 20'inci maddesinde :

" Kamu Kurum ve Kuruluşları, özel ve tüzel kişiler bu yönerge kapsamındaki işlerde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 80. maddesinin "d" fıkrasına göre ruhsat almaya ve Büyükşehir Belediye Meclisi'nin belirlemiş olduğu bedelleri ödemeye mecburdurlar.

Altyapı Kazı Ruhsatlarının Ücretlendirilmesi: Zemin cinsi birim bedelleri, tespit bedelleri, denetim metraj bedelleri ve hatalı çalışmaların ceza bedelleri her yıl olmak üzere 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun 80. maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca Belediye Meclis Kararıyla belirlenir.

Altyapı tesisi açım ruhsat bedeli hesabında; Zemin Açım Bedeli, Denetim Bedeli, Tespit Bedeli, Güvence Bedelleri alınır. Teminat bedelleri AYKOME Uygulama Yönetmeliği'nde belirlenen şartlara göre iade edilir. Altyapı kazı ruhsatı bedelleri aşağıdaki tabloya göre belirlenir."

Zemin Açım	*Zemin Cinsi Birim Bedeli x Metraj*
Denetim Bedeli	*Denetim Birim Metraj Bedeli x Metraj*

www.balioglu.net

Tespit Bedeli =	*Tespit Bedeli + (ZAB x 0.01)*
Güvence Bedeli	*Asfalt Zemin Açım Bedeli x 0,5*

Denilmektedir. Madde hükmünde açıkça belirtildiği üzere alt yapı ruhsat bedeli belirli kalemlerden oluşmakta olup bu kalemlerin hesabı içinde metraj önemli bir gösterge olarak belirlenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; alt yapı faaliyet bedellerinin fiili durum üzerinden alındığı ifade edilse de yapılan fiili incelemelerde örneklem olarak seçilen alt yapı faaliyetlerinde ruhsat bedelinin proje üzerinden alındığı görülmüş olup fiili metrajlar ile proje metrajları arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Yani söz konusu kazı bölgesinde fiili metraj üzerinde gider yapılmasına rağmen proje üzerinden gelir toplanması idarenin alt yapı yatırımları için giderini karşılamamakta bütçeden daha fazla harcama yapılmasına sebep olmaktadır.

Sonuç olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından alt yapı faaliyetlerinde alınması gereken bedellerin fiili metrajlar üzerinden alması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 22: Kurum İhalelerinin Parçalara Bölünmesi

Kurum ihale dosyaları üzerinde yapılan incelemelerde, idare tarafından her yıl alımı gerçekleştirilen ve önceden yaklaşık tutarı öngörülebilecek ihalelerin parçalara bölünmek suretiyle yapıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun *"Temel ilkeler"* başlıklı 5'inci maddesinde:

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir."

hükümlerine yer verilmiştir. Yine hizmet, mal ve yapım işlerine ilişkin ihale yönetmeliklerinde yukarıda yer verilen hususlara benzer ifadelere yer verilmiştir.

İdarelerin yapacakları ihalelerde uyacakları temel ilkeler Kanun'la net olarak belirlenmiştir. Rekabeti, güvenirliği, saydamlığı sağlamak zorunda olan idareler aynı zamanda eşik değerin altında kalmak amacıyla mal, hizmet veya yapım işlerinin ihalelerini parçalara bölmemelidirler. Bu alımların parçalara bölünmesi birçok temel ilkeyi sarsacaktır.

Belediyenin yapmış olduğu alımlar incelendiğinde temizlik malzemesi alımı, çöp torbası alımı, spor malzemesi alımı, giyim malzemesi alımı, basım hizmeti alımı, bakım onarım hizmeti alımı, ağaçların budanması ve ıslahı hizmet alımı, yol bakım onarım yapım işi vb. işlerin yıl içerisinde birden fazla ihale yapılarak parçalar halinde alındığı anlaşılmaktadır. Bu ihalelerin bir kısmı açık ihale bir kısmı ise pazarlık usulü ile gerçekleştirilmiştir.

4734 sayılı Kanun'un *"Görevlilerin ceza sorumluluğu"* başlıklı 60'ıncı maddesinde:

"İhale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulunduklarının, görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulunduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükmolunacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. ***(Değişik son cümle: 30/7/2003-4964/36 md.)*** *Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler."* hükmüne yer verilerek ihale sürecinin başından sonuna kadar her aşamadaki görevlinin görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıkları veya taraflardan birinin zararına yol açması durumunda gerekli idari ve adli yaptırımlara tabi olacağı belirtilmiştir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere İdare tarafından alımların mali yıl başlamadan planlanması ve tek bir ihale ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Parçalara bölünerek yapılan alımlarda idarenin kaybı ortaya çıktığı durumlarda hem kamu zararına sebebiyet verilerek idareye mali külfet yaratılacak hem de kurum ihalelerinde rekabeti engelleyecek hususlar ortaya çıkacaktır.

www.balioglu.net

BULGU 23: Yapım İşi ile İlgisi Olmayan İş Kalemlerinin İş Artışı Kapsamında Yaptırılması

Yapılan incelemelerde sözleşmede yer almayan ve işin tamamlanmasıyla ilgisi olmayan bazı imalat kalemlerinin yeni birim fiyat yapılarak işin bünyesine dahil edilip ödendiği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun *"Sözleşme kapsamında yaptırılabilecek ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi"* başlıklı 24'üncü maddesinde: *"Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;*

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir…" denilmektedir.

Maddede yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş; sözleşmeye esas proje içinde kalması ile idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması halinde iş artışının yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak idare uygulamalarında bu kurala riayet edilmediği ve yapım işiyle ilgisi olmayan iş kalemlerinin yeni birim fiyat yapılarak ihaleye dahil edildiği ve yaptırıldığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin *"Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti"* başlıklı 22' nci maddesinde *"(1) 12 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, …"* hükmüne yer verilerek sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan iş kalemlerinde yeni birim fiyatın tespitine yönelik düzenlemeler getirmiş ve yeni birim fiyat yapılabilmesi için 12'nci maddenin 4'üncü fıkrasında yer alan proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği durumlarda yeni birim fiyat yapılabileceği ifade edilmiştir.

www.balioglu.net

Yukarda yer alan maddenin atıf yaptığı *"Projenin uygulanması"* başlıklı 12'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında "*idare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir."* denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden görüleceği üzere, idareler sözleşmelerde değişiklik yapma konusunda sınırsız yetkiye sahip değildir. Değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, yine işin sözleşmede belirtilen niteliklerde uygun şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde değişiklik yapma konusunda yetkilidirler.

Kamu idaresi cevabında yeni fiyat uygulamalarının zorunlu hallerde ve kamu yararı ilkesine uygun olarak şehrin gereksinimleri için ihale mevzuatı çerçevesinde uygulandığı belirtilmiş olup yeni fiyat belirleme uygulama konusunda gerekli olur ve izinlerin alındığı belirtilmiştir. Ancak idare tarafından yapım işlerinde işin tanımı, niteliği ve teknik özellikleri ile ilgisi olmayan imalat kalemlerinin iş artışı yapılmak suretiyle ihale bünyesine dahil edildiği ve yeni birim fiyat tespit ederek ihale kapsamında yüklenicilere yaptırıldığı görülmüştür. Bu duruma örnek olarak asfalt bakım onarım ihalesinde tramvay istasyonlarına reklam panosu ve üst geçitlere reklam tüneli yaptırılması verilebilir.

www.balioglu.net

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, iş artışı ve yeni birim fiyat hesaplamasına aykırı düşen bu uygulamalar Kamu İhale Kanunu'nun eşitlik ve rekabet gibi temel ilkelerini de zedelemektedir. İhaleye teklif veren veya verebilecek isteklilerin gerçek iradelerini ortaya koymasına engel olmaktadır. Yukarıda belirtilen gerekçelerle, idarenin kamu kaynaklarını kullanırken mevzuatta yer alan düzenlemelere uygun davranmaları ve kurum menfaatini gözeterek kaynakları etkili, ekonomik ve verimli kullanması gerekmektedir.

BULGU 24: Sözleşme Kapsamındaki İş Kalemlerinin İlgili İş Kapsamından Çıkarılarak Aynı İşlerin Başka İhalelerde veya İdare Tarafından Yaptırılması

Yapılan incelemelerde, ihalesi yapılarak sözleşmesi imzalanmış bazı yapım işlerinde idare tarafından iş eksilişine gidildiği, eksiliş yapılan imalat kalemlerinin ihale kapsamında yükleniciye yaptırılmadığı ve aynı işlerin diğer daire başkanlıkları bünyesinde yeni ihaleler yapılarak veya idarenin kendi imkanlarıyla yerine getirildiği görülmüştür.

Kamuya ait yapım işlerini düzenleyen mevzuatımızda hem anahtar teslim götürü bedel hem de birim fiyat sözleşmelerinde iş eksilişlerinin kanuni dayanağını 4735 sayılı Kamu İhale

Sözleşmeleri Kanunu'nun *"Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar*" başlıklı 7'nci maddesi (o) bendinde yer alan:

"Mücbir sebepler ve süre uzatımı verilebilme şartları, sözleşme kapsamında yaptırılacak iş artışları ile iş eksilişi durumunda karşılıklı yükümlülükler" hükmü oluşturmakta olup; iş eksilişinin nasıl olacağı ve şartları ise 4735 sayılı Kanun'un *"Sözleşme kapsamında yaptırılabilecek ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi"* başlıklı 24'üncü maddesi;

"…….

Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir" hüküm ile düzenlenmiştir.

Yine *"Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu"* başlıklı 30 uncu maddesinde *"Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, …kesin kabul onay tarihinden itibaren de onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 27 nci madde hükümleri uygulanır."* hükmü ile yüklenicilerin sorumluluğuna yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

www.balioglu.net

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre yükleniciler işin sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmesinden sorumlu tutulmuşlardır. Şayet işin sözleşme bedelinin %80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı durumlarda bile yükleniciler işi bitirmek zorundadırlar.

Görüleceği üzere hem idareler hem de yükleniciler işi sözleşme hükümlerine uygun olarak yapmakla yükümlüdür. Ancak idare ihalelerinde bazı iş kalemlerinin ihtiyaç duyulmaması sebebiyle proje değişikliklerine gidilerek işin kapsamından çıkarıldığı, aynı işlerin idarenin farklı birimlerince başka ihalelerle veya birimlerin kendi kaynakları ile yerine getirildiği tespit edilmiştir. İş eksilişi yapılan kalemlerin idare tarafından tamamlatılması asıl projede iş eksilişi ihtiyacının ortaya çıkmadığı anlamına gelmektedir.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere kamu görevlileri kaynakları etkili ekonomik ve verimli kullanmakla sorumlu tutuldukları için sözleşme hükümlerine göre hareket etmeleri ve kurum menfaatlerini gözetmeleri uygun olacaktır.

BULGU 25: Taşınmaz Formlarında ve Cins Tashih İşlemlerinde Aksaklıklar Olması

Büyükşehir Belediyesine ait taşınmazların kayıt işlemlerinin yapılmasında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in, taşınmazların kayıt esas ve usullerini düzenleyen hükümlerine uyulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "*Taşınır ve Taşınmaz İşlemleri*" başlıklı 44'üncü maddesinde;

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait taşınır ve taşınmaz malların kaydı ile mal yönetim hesabının verilmesine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenleneceği belirtilmektedir.

02.10.2006 tarih ve 26307 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in *"Kayıt şekli"* başlıklı 7'nci maddesine göre; kamu idaresi taşınmazları için, Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu, Orta Malları Formu ve Genel Hizmet Alanları Formunun düzenlenmesi gerekmektedir.

www.balioglu.net

Yine ilgili Yönetmelik hükümlerine göre*;* kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmelik'in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

Aynı Yönetmelik'in *"Cins tashihlerinin yapılması"* başlıklı 10 uncu maddesinde de; "*Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar" ve "Kayıt değişikliği işlemleri" başlıklı 11'inci maddesine göre; "(1) Kadastro, imar, ifraz, tevhid, cins tashihi, yüz ölçüm değişikliği, kat mülkiyeti tesisi, kamuya terk gibi nedenlerle taşınmazda meydana gelebilecek değişikliklerde kayıtlar kapatılıp oluşan taşınmazlar esas alınarak yeni kayıt tesis edilir."* hükümleri yer almaktadır.

Sonuç olarak 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da açıklandığı üzere kurum taşınmazlarında yapılan incelemelerde, her ne kadar taşınmazlar için öngörülen formlar ve

icmal cetvelleri oluşturulmuşsa da formlarda bazı taşınmazların eksik olduğu ve kuruma ait bütün taşınmazları yansıtmadığı görülmüştür.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere İdareye ait taşınmazların hangi nitelikte kullanıldığının bilinememesine ve tapu kayıtları ile fiili durumun uyuşmamasına sebep olmaktadır. Ayrıca, taşınmazların kullanım durumlarına göre ilgili hesaplara kaydedilmemiş olması bilançoda taşınmaz değerlerinin hatalı görünmesine de sebep olmaktadır.

BULGU 26: Kısmi Zamanlı Personel Çalıştırılmasına Dayalı İhalelerde Personelin Tam Zamanlı Çalıştırılması

Yapılan incelemelerde *"İzmir Büyükşehir Belediyesi Sorumluluk Alanları Dahilinde Bulunan Ağaçlandırma Alanlarının Bakın ve Islahı Bakım Hizmet Alımı, Sosyal Yaşam Kampüsü Alanı ve İ.B.B Gürçeşme Huzurevi Alanlarının Bakım ve Onarım Hizmet Alımı* işlerinde idare tarafından kısmi zamanlı personel çalıştırılmasına dayalı olarak ihale edilse de çalıştırılan işçilerin Sosyal Güvenlik Kurumu bildirimleri incelendiğinde tam zamanlı olarak çalıştırıldığı dolayısıyla mevzuat tarafından yasaklanan personel çalıştırılmaya dayalı hizmet alımı yapıldığı görülmüştür.

www.balioglu.net

4857 sayılı İşçi Kanunu'nun *"Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmesi"* başlıklı 13'üncü maddesinde işçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesi olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla işçinin otuz gün çalışması durumunda bu kısmi süreli iş sözleşmesine dayalı bir çalışma olmamaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun *"İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar*" 62'nci maddesinde;

*" **(Değişik: 20/11/2017-KHK-696/83 md. Aynen kabul: 1/2/2018-7079/78 md.)**[1] 1) 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri (MİT Müsteşarlığı hariç) ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı listede yer alan idarelerin merkez ve taşra teşkilatları, il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketler; merkezi yönetim, sosyal güvenlik kurumu, fon, kefalet sandığı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü, mahalli*

idare ve şirket bütçelerinden veya döner sermaye bütçelerinden, anılan liste kapsamındaki diğer idareler için ise kendi bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamaz ve buna imkân sağlayan diğer mevzuat hükümleri uygulanmaz." denilmekte olup mevzuat hükümlerince personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarının yasaklandığı açıkça belirtilmiştir.

Söz konusu ihalelerin teknik şartnamelerinin genel hükümler başlıklı bölümünde "Alanda çalıştırılacak personeller kısmi zamanlı çalışabileceklerdir." hükmü olmasına rağmen yapılan incelemelerde tam zamanlı olarak çalıştırıldığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında söz konusu hizmet alımının personel çalıştırılmaya dayalı hizmet alımı olmadığı, personelin kısmi olarak çalıştırıldığı ancak tam ay üzerinden çalışanlara ise yine kısmi zaman üzerinden ödeme yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak İdare tarafından belirtilen ihalelerde kısmi süreli iş sözleşmesine dayalı personel çalıştırılması şeklinde ihale edilmesine rağmen işçilerin otuz gün üzerinden çalıştırıldığı görülmüştür. Yani bu durumda Büyükşehir Belediyesi tarafından kısmi süreli personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı içinde mevzuat tarafından yasaklanan personele çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yapılmıştır.

Sonuç olarak İdare tarafından mevzuat hükümlerince yasaklanan personel çalıştırmaya dayalı hizmet alımlarının yapılmaması gerekmektedir.

www.balioglu.net

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
https://www.sayistay.gov.tr

www.balioglu.net

8. EKLER

EK 1: İZLEME

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	**Yıl/Yıllar**	**İdare Tarafından Yapılan İşlem**	**Açıklama**
Kişilerden Alacaklar Hesabının Takibi İçin Gerekli Olan Alacak İzleme Dosyasının Düzenlenmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Kamu İdaresi tarafından kamu zararına ilişkin alacak izleme dosyaları oluşturulmaya başlanmıştır.
Kamu Hizmetine Ayrılan veya Kamunun Yararlanmasına Açık Yol Park Meydan Gibi Taşınmazları İçin Yapı Kayıt Belgesi Alınması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	İdare tarafından söz konusu yapı kayıt belgelerinin iptali için ilgili kurumlara başvurular yapılmıştır.
Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Mülkiyetlerinde Bulunan Konutların Lojman Olarak Birbirlerine Tahsis Edilmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	İdare tarafından kamuya ait lojmanlarının tamamı satılmış olup tahsis ortadan kaldırılmıştır.
Taşınmaz Formlarında ve Cins Tashih İşlemlerinde Aksaklıklar Olması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 25'inci bulgusunda raporlanmıştır.

www.balioglu.net

Taşınmazların Etkili, Ekonomik ve Verimli Yönetilmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Taşınmaz Yönetimi ile İlgili Sorunlar" başlıklı 1'inci bulgusunda raporlanmıştır.
Kanunla Büyükşehir Belediyesine Bırakılan Otogar Alanlarının İlçelerden Devir Alınmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu taşınmazın Büyükşehir Belediyesi adına tescili sağlanmış olup mülkiyet İdare teslim tarafından alınmıştır.
İzmir Konak Eski Balık Halinin (Konak Pier) İşletme Sözleşmesine Uygun Olarak Sigortalatılmaması ve Sigorta Kontrolünün Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 6'ıncı bulgusuyla raporlanmıştır.
Taşınmazların Bedelsiz Olarak Üçüncü Şahıslar Tarafından Kullanılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Taşınmaz Yönetimi ile İlgili Sorunlar" başlıklı 1'inci bulgusunun içeriğinde rapora alınmıştır.
Büyükşehir Belediyesine Devredilmesi Gereken İlçe Belediye Otogar Alanının	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kamulaştırılması			5'incı bulgusuyla raporlanmıştır.
İzmir Şehirler Arası Otobüs Terminalinde Hatalı Uygulamalar Yapılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 3'üncü bulgusuyla rapora alınmıştır.
Belediye Şirketinin İşlettiği Otoparklara Akıllı Otopark Sistemlerinin Kurulumu, Yazılımı, Bakımı ve Onarımının Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 14'üncü bulgusuyla rapora alınmıştır.
Kira Süresi Sona Eren Pınarbaşı Motor Sporları Yarış Pistinin İhaleye Çıkılmadan Kira Süresinin Uzatılması ve Ecrimisil Yoluyla Kullandırılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Taşınmaz Yönetimi ile İlgili Sorunlar" başlıklı 1'inci bulgusuyla raporlanmıştır.
Şirket Yönetim Kurulu Atamalarında Hatalı Uygulamalar Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Şirket yönetim kurulu üye atamaları İdare tarafından mevzuata uygun bir biçimde yerine getirilmektedir.
Belediye Tarafından Vakıflara Düzenli Olarak Nakdi Kaynak Aktarımında Bulunulması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	İdare tarafından söz konusu vakıflara ilişkin para aktarımı sona erdirilmiştir.
İdarenin Tasarrufunda Bulunan Reklam Alanlarının İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Yaşanması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Büyükşehir Belediyesi

www.balioglu.net

			Tasarrufunda Bulunan Reklam Alanlarının İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Yaşanması" başlıklı 16'ncı bulgusuyla raporlanmıştır.
Belediye Sınırları İçerisinde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Bir Kısmına Ait İlan Reklam Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatlarının Yapılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 15'inci bulgusuyla raporlanmıştır.
Büyükşehir Belediyesi Tarafından Satın Alınan Bazı Hizmetlerin Herhangi Bir Meclis Kararına Dayanmadan veya Ortak Hizmet Projesi Bulunmadan İlçe Belediyelerine Bedelsiz Sunulması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	İdare tarafından ilçe belediyelerine sağlanan hizmetlerin sunulmasına ilişkin gerekli Büyükşehir Belediye Meclis kararı alınarak ilçe belediyeleriyle protokoller yapılmıştır.
Büyükşehir Belediyesine Ait Bazı Yetkilerin İlçe Belediyelerine Bırakılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 8'inci bulgusuyla raporlanmıştır.
Hafriyat Alanlarının Etkin Olarak Kullanılmaması ve Hafriyat Gelirlerinin İlçe Belediyelerince Toplanması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 12'nci bulgusuyla raporlanmıştır.

www.balioglu.net

Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 17'nci bulgusuyla raporlanmıştır.
Büyükşehir Belediyesine Kontrollük Hizmeti İçin Verilen Araçların Amacı Dışında Kullanılması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 20'inci bulgusuyla raporlanmıştır.
Tıbbi Atıkların Bertarafı İçin Yapılan Protokol Süresinin Dolmasına ve Büyükşehir Belediyesine Herhangi Bir Pay Verilmemesine Rağmen Manisa Büyükşehir Belediyesince Hizmetin Devam Ettirilmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	İzmir ilinde katı atık tesisinin kurulması sebebiyle söz konusu protokol sona erdirilmiştir.
Aynı Nitelikte Birden Fazla Yapım İhalesi Olmasına Rağmen İş Artışlarının Birim Fiyatı Yüksek Olan İhale Bünyesinde Yaptırılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.
Belediye Reklam Alanlarına İzinsiz Reklam Asılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.
Kurum İhalelerinin Parçalara Bölünmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün

www.balioglu.net

			22'nci bulgusuyla raporlanmıştır.
Projelere ve Sözleşmeye Esas İmalat Miktarlarının Hatalı Hesaplanması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.
Opera Binası Yapım İşinde Konsorsiyum İçin Elzem Olan Özel Ortağın Hakkının Uzman Olmayan Ortağa Devredilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 10'uncu bulgusuyla raporlanmıştır.
Sözleşme Kapsamındaki İş Kalemlerinin İlgili İş Kapsamından Çıkarılarak Aynı İşlerin Başka İhalelerde veya İdare Tarafından Yaptırılması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 24'üncü bulgusuyla raporlanmıştır.
Yeni Birim Fiyatın Mevzuata Uygun Yapılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Yapım İşi ile İlgisi Olmayan İş Kalemlerinin İş Artışı Kapsamında Yaptırılması" başlıklı 23'üncü bulgusuyla raporlanmıştır.
Belediye Şirketi Kadrosuna Geçirilen Taşeron Personellerin Kontrol Teşkilatı Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata

www.balioglu.net

			aykırılık tespit edilmemiştir.
İdarenin Yüklenimini Yaptığı İhalelerde Kontrol Görevlisi Olarak Çalışan Personelin Aynı Anda İşin Başında Bulunamayacak Şekilde İş Yükü Tesis Edilmesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 18'inci bulgusuyla raporlanmıştır.
Yapım İşlerinde Geçici Kabullerin İmalatlar Yerinde Görülmeden Masa Başında Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.
İşçilerin Yıllık İzinlerin Kanuna Uygun Şekilde Kullandırılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 19'uncu bulgusuyla raporlanmıştır.
Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuata Aykırı Hükümler Konulması	2019	Yerine Getirilmedi	Bulgu yargılamaya esas rapor konusu olduğu için Sayıştay Denetim Raporuna alınmamıştır.
Büyükşehir Belediyesinin İktisadi Teşebbüslerinin Sürekli Zarar Etmesini Önleyici Tedbirlerin Alınmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün 13'üncü bulgusuyla raporlanmıştır.
Danışmanlık ve Hizmet Alım İhalelerinde Kontrol Teşkilatı ile Kabul Komisyonunun Hatalı Oluşturulması ve Kontrol Teşkilatı Görevi İçin Tekrar Danışmanlık Hizmet Alımı Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.

www.balioglu.net

Yapım İşlerinde Geçici Kabule Dayanak Olan Metraj ve Hakediş Gibi Evraklar Düzenlenmeden Kabul İşlemlerinin Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	Bulgu konusu hususa ilişkin 2020 yılında yapılan incelemelerde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilmemiştir.
Mevzuata Aykırı Olarak Taşınmaz Tahsisi Yapılması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular Bölümünün "Taşınmaz Tahsislerine İlişkin Tespitler" başlıklı 2'nci bulgusuyla raporlanmıştır.

www.balioglu.net